

Plan za leto 1988 dokončno usklajen

Zaradi različnih okoliščin, ki so nastopile v zadnjem četrtletju 1987, so se predvideni termini izdelave letnega plana 1988 podaljšali, saj je bilo potrebno razčistiti še precej odprtih vprašanj glede gospodarjenja v naslednjem letu.

Po temeljnih analizah je bila večina odprtih vprašanj razčiščenih, razen nekaj finančnih problemov, ki jih moramo razrešiti pred izdajo planskih dokumentov.

Predlog plana količin in iz tega izhajajoč dinamični plan po mesecih je bil glede na osnutek delno znižan, vendar v povezavi s planom fakturiranja zagotavlja dovoljno pokritje finančnih odhodkov.

Količinski plan je glede na realizacijo v letu 1987 povečan za 17%, vrednostni pa za 124%.

Pri vrednostnem planu moramo posebej poudariti, da je odstotek povečanja zato tako visok, ker je plan 1988 izdelan po cenah iz decembra, vrednosti pa so zaradi inflacije v letu 1987 iz meseca v mesec naraščale in po devalvaciji dinarja v novembru dosegle višek, letno povprečje fakturiranja v letu 1987 pa je bilo nižje.

Pri fakturiranju moramo pripomniti, da smo prejeli tudi preko 10 mili-

jard avansov, kar je omogočilo, da je bil osnovni letni plan 1987 presežen za 5%. V primerjavi s takšnim rezultatom se indeks plana 1988 proti realizaciji 1987 zniža z 224% na 194%.

Plan fakturiranja in stroškov bomo revalorizirali mesečno ter s tem ohranjali realno vrednost naših proizvodov, ker nam bo le sprotno spremljanje odnosov omogočilo znižanje oziroma odpravo nelikvidnosti, ki izvira še iz leta 1987, ter služilo za oblikovanje cenikov.

Povprečni mesečni priliv bo iz pla-

na prilivov po stalnih cenah nekaj čez 12 milijard. Vsi prilivi in odlivi bodo prikazani v finančnem planu, ki je eden glavnih delov planskih aktov.

Analiza po blagovnih skupinah je pokazala, da so se količine v tonah pri posameznih proizvodih celo znižale, vendar je njihova vrednost zaradi zapletenosti nesorazmerno porasla (črpalke, dizelski motorji, ulitki blagovne proizvodnje itd.). Mnogo bolj zapleten pa je položaj pri viličarjih, kjer je plan proizvodnje znižan, kljub obstoječim zmogljivostim, izdelali pa bi lahko dosti več, toda trg je neizprosno in ne prenese večjih količin. Rešitev je le v izvozu in v kolikor bomo uspeli plasirati viličarje na katerikoli zunanji trg, se bo proizvodnja lahko znatno povečala. Trenutno je višek zmogljivosti izkoriščen za izvajanje storitev ostalim temeljnim organizacijam.

Zunanja trgovinska menjava zavzema v planu 1988 kar 53% eksterne realizacije, od tega bo nekaj čez 15 milijonov dolarjev konvertibilnega izvoza in preko 43 milijonov dolarjev klirinškega izvoza. Izvozna udeležba v realizaciji je ena najvišjih, kar smo jih imeli doslej, škoda je le, da konvertibilni izvoz ni še višji, ker imamo uvoz v višini preko 8 milijonov dolarjev predviden s konvertibilnega trga. Poleg uvoza pa moramo v letošnjem letu odplačati še zelo visoke dolgeve za investicijsko opremo nove naložbe v Proizvodnjo energetske opreme ter vrtni dolgeve tujim upnikom za uvoz surovin in vgradnih materialov.

Manjši del ustvarjene amortizacije bodo temeljne organizacije lahko koristile za svoje potrebe, preostali del pa se bo v okviru delovne organizacije združeval za nadaljevanje začete investicije v »Proizvodnjo energetske opreme«.

Letos prvič v planu znižujemo število zaposlenih, ki naj bi skupno znašalo 4.300 delavcev. To je 2% znižanje stanja konec decembra 1987. Znižanje števila delavcev velja predvsem za režijski kader, katerega naj se po možnosti v čim večji meri premesti v proizvodnjo. Fluktuacije ne bomo nadomeščali z delavci nižjih kvalifikacij od srednje šole in bomo sprejemali predvsem proizvodne delavce ter strokovnjake z višjo in visoko izobrazbo. Zelo važno vlogo bodo odigrala notranja prestrukturiranja kadrov s premeščanjem na ključna delovna mesta. Kadrovska služba bo skušala skupno z zunanjimi strokovnimi službami rešiti problem precejšnjega števila delovnih invalidov.

Iz koledarja delovnih in prostih dni v letu 1988 je razvidno, da bomo višek delovnih ur (20,5), ki jih dobimo z osemnopolurnim delovnikom porabili za solidarnost (7 ur), skrajšane delovnike 29. aprila in 30. decembra (po 2,5 ure) ter prosti dan 28. 11. 1988 (8,5 ure).

Kazalci poslovanja prikazujejo po planiranih elementih in ob zmanjšane- mu številu delavcev uspešen gospodarski plan, seveda v primeru, če se poslovna situacija znotraj in izven delovne organizacije ne bo bistveno spremenila.

Plan za leto 1988 po stalnih cenah iz decembra 1987 in predvidenih mesečnih revalorizacijah je realen, od nas vseh pa bo odvisna uspešnost poslovanja delovne organizacije. Le če bomo planske naloge brezpogojno izpolnjevali, bomo dosegli cilje, ki bodo zagotovili uspešno gospodarjenje.

H. Bratkovič

NOVO VODSTVO KONFERENCE OOS

28. januarja je bil na tajnih volitvah sindikata izvoljeno novo vodstvo. Za predsednika konference je bil izvoljen Vasja Kreft (DS SSP), za namestnika Milan Likar (TOZD PPO) in za sekretarja Anton Velkavrh (TOZD TVN). Več o tem v naslednji številki časopisa.

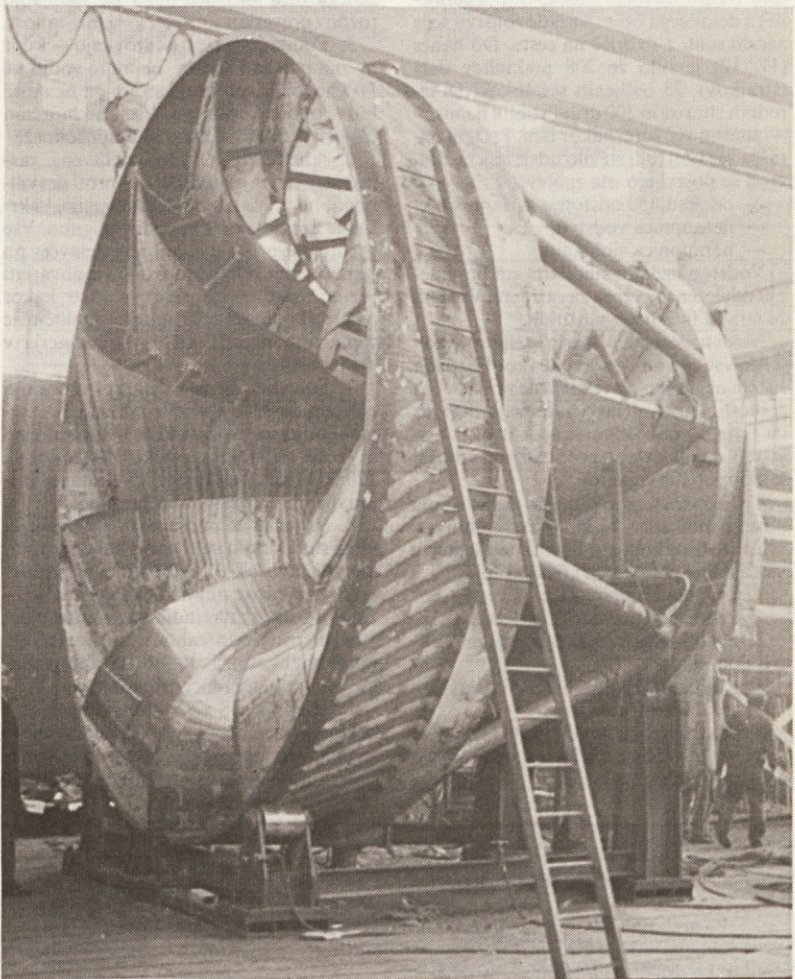
Ena od litostrojskih »plezalnih tur« v tozdu PZO (na predvodilnik za HE Dubravo)

Za naslednjo številko pripravljamo:

Ko smo v uredništvu pripravljali januarско številko, smo ugotovili, da večine prispevkov, ki se nanašajo na uresničevanje kratkoročnih ukrepov sanacije in na dolgoročneji stabilizacijski program, kratkoma ne moremo dobiti, ker stvari še niso dorečene. Zato smo bili primorani te teme prenesti v februarско številko. Prepričani smo, da bo do takrat vsaj večina stvari že pripravljena, zato bomo vse članke skušali združiti pod naslov: »Ukrepi, ki napovedujejo uspešnejši Litostroj«. Skušali pa bomo na kratko analizirati kaj se dogaja po tozdih in kje so že opazni premiki na boljše — premiki, ki smo jih želeli na skupnem zboru 15. decembra v novi livarni jeklene litine. Upamo, da nam bo to uspelo.

V načrtu imamo tudi redne mesečne pogovore z generalnim direktorjem Jožetom Šlandrom, ki bi nam iz prve roke lahko povedal, kaj vse se v Litostroju dela, da bi bilo stanje boljše. To bi nam vsem skupaj lahko dajalo najboljše in zaokroženo predstavo o tekočih dogodkih v tovarni in o načrtih.

O vsem tem torej naslednjič!

Največji gonilnik doslej

Dela na gonilniku za HE Stratos so se prevesila v drugo fazo kljub vsem težavam tehnične, tehnološke in organizacijske narave. Za delavce v tozdu PZO lahko rečemo, da je posebna finančna stimulacija le majhen delček zahvale vsem sodelujočim. Vendar pa so vse delovne noči, sobote in nedelje le dokaz, da premoremo še veliko notranjih in neizrabljenih možnosti. Gonilnik, čigar teža je 98 ton in premera skoraj 7 metrov, je pred vmesnim napetostnim žarjenjem in kontrolnimi pregledi. (Foto: E. L.)

Letošnji plan je tudi del predsanacijskega programa

V procesu razreševanja gospodarskih težav s katerimi se srečujemo v Litostroju, je bilo do sedaj sproženih že nekaj pomembnih ukrepov. Vključno s sedanjim programom za sanacijo razmer pomenijo vsak zase kompleksno, zaokroženo fazo s katero smo opredeljevali srž problemov in izpostavili poti za njihovo razreševanje.

Tako smo sprejeli najprej predsanacijski program, s katerim smo predvsem opredelili ukrepe in naloge za zagotavljanje likvidnosti. S temi nalogami smo skušali zagotoviti sredstva za izboljšanje plačilne sposobnosti in s tem pokrivanje obveznosti do naših upnikov.

S programom finančne konsolidacije smo zlasti opredelili temeljne probleme v delovni organizaciji in na osnovi tega še posebej probleme financiranja. Izpostavili smo naloge za doseganje večjih finančnih rezultatov iz lastnega poslovanja, kot tudi za pridobivanje dopolnilnih sredstev za kritje posledic izpadlih prilivov iz že realiziranih poslov.

Potrebe in čas pa so pokazali, da je celotno problematiko poslovanja potrebno še podrobneje proučiti, da bi lahko natančneje opredelili kaj vse in na katerih področjih je potrebno postoriti za poživitev poslovanja naše tovarne in povrnitev njenega ugleda pri kupcih naših proizvodov. Zato smo se že novembra 1987 lotili izdelave predsanacijskega programa. V njem smo dali poseben poudarek zlasti analizam poslovanja.

Analiza financiranja poslovnega procesa kažejo, da vlagamo preveč sredstev v proces proizvodnje. Zato bomo v prvi vrsti morali zagotoviti takšne proizvodne postopke, ki bodo zahtevali manjša sprotna vlaganja dragih sredstev, gre torej za to, da bo potrebno delati z minimalnimi zalogami, saj so te v sedanjih pogojih gospodarjenja prehudo breme za vsako delovno organizacijo.

Analize trga kažejo, da imamo dobre možnosti za prodajo naših proizvodov. To konkretno dokazuje plan naročil za letošnje leto, ki je skoraj v celoti pokrit. Take možnosti imamo predvsem zaradi dobrih tehničnih rešitev pri večini naših proizvodov, ki se enakovredno merijo s proizvajalci podobne opreme v svetovnem vrhu. Enako ugodna ocena velja tudi na naše proizvodne kapacitete. Vsako leto bogatejša za nove najsoodnejše stroje omogočajo kvalitetno proizvodnjo, zato jih moramo veliko bolj izkoristiti. In končno imamo tako v proizvodnji kot v nekaterih strokovnih službah dobre strokovnjake, čeprav bi si jih želeli veliko več, ki so osnovni pogoj za uspeh pri sanaciji naše tovarne.

Mnoge konkretne naloge iz predsanacijskega programa so zbrane v planu za leto 1988. Zato ta plan predstavlja najbolj zgoščeno koncentracijo opredeljenih ukrepov za sanacijo poslovanja Litostroja. Njegove osnovne karakteristike so:

- realizacija, izračunana po cenah iz decembra 1986 v višini 120 milijonov dolarjev
- več kot 50% realizacije je namenjene izvozu
- relativno manjši stroški poslovanja kot so bili v letu 1986
- predvideno manjše število zaposlenih s povprečno višjo strokovno izobrazbo.

To je plan, ki je visoko pozitiven, če ga ocenjujemo brez velikih obremenitev, ki jih predstavljajo krediti in druge obveznosti iz preteklega obdobja. Te pa bodo gotovo predstavljale težko breme na poti naše sanacije.

Prav zato je plan obveza in ga moramo od samega začetka dosledno odgovorno izvajati, saj so v njem čisto konkretno izraženi tudi mnogi drugi ukrepi iz programa trajne sanacije razmer poslovanja v Litostroju.

Pomemben del predsanacijskega programa je tudi izboljšanje kadrovske strukture, pridobitev finančnih sredstev, povečanje učinkovitosti trženja, računalniško podprt informacijski sistem, dvig ravni kakovosti, ter dokončanje investicij. Z njim pa je predviden tudi program srednjeročnih ukrepov za prehod Litostroja v dohodkovno in razvojno intenzivno delovno organizacijo in zagotovitev trajno uspešnega poslovanja.

S tem je vanj vgrajena tista kvaliteta, ki mora za vsakega izmed nas, litostrojskih delavcev, pomeniti trajni izziv za doseganje vedno boljših rezultatov.

Z. V.

Več in obširnejše o predsanacijskem programu si preberite v članku na 3. strani, ki ga je pripravil generalni direktor Jože Šlander.

Kaj nam pomeni sindikat

Ker o delu sindikata — tako v osnovnih organizacijah po tozdi ali v celotnem litostrojskem — v našem glasilu pišemo bolj malo (na žalost), tokrat objavljamo nekaj o tem iz Informacij Republiškega sveta ZSS, ki so namenjene obveščanju v združenem delu. Te teme so glede na naše pretekle in polpretekle dogodke dokaj zanimive, obenem pa naj služijo tudi nam — članom sindikata in funkcionarjem — za boljše delo in obveščenost. To naj bo tudi spodbuda vsem novoizvoljenim funkcionarjem sindikata, da se bodo končno zavedli pomembnosti in pomena informiranja, ki je eden osnovnih pogojev za dobro delo in razreševanje vseh možnih problemov — preden izbruhnejo na najbolj nezaželen način...

Sindikat mora biti z delavci v dobrem in slabem

Posredujemo vam skrajšano oceno političnih in gospodarskih razmer, kakor jo je podal predsednik Zveze sindikatov Slovenije Miha Ravnik na posvetu s predsedniki občinskih svetov ZS 17. decembra.

V zadnjem obdobju je za delo slovenskih sindikatov karakteristična dejavnost v dveh smereh: zelo razvejana razprava o predlogih sprememb zakona o združenem delu in ustave ter spopad z razmerami v gospodarskih organizacijah in družbenih dejavnostih po zadnjih ukrepih ZIS. V zvezi z bitko proti inflaciji so bila velika pričakovanja — zaradi zaskrbljenosti ljudi za obstoj. Odnos Slovenije do programa ZIS je bil odklonilen, ker ne prinaša rešitev.

O protinflacijskem programu se danes malo govori, ker imajo več vpliva na razmere ukrepi ob programu, ki so neposredno posegli v odnose v združenem delu — ne samo v tiste ozde, ki so bili doslej slabi, ampak tudi v tiste, ki so bili še od večeraj dobri gospodarji. Po ocenah bo naslednje leto 80% združenega dela v Sloveniji poslovalo z izgubo. Danes že primanjkuje premateriala, delavci so na prisilnih dopustih, znižuje se povpraševanje. Med delavci se širi nevarna teza, da se ne izplača delati; ponekod je žal manj izgube, če delavci ne delajo. V takih razmerah ni mogoče motivirati boljšega dela.

Ukrepi so naredili veliko zmedo na področju cen (disparitete). Strokovnjaki ocenjujejo, da so bili ukrepi pripravljeni nestrokovno in brez poglobljenih ocen.

Izražanje nezadovoljstva med delavci dobiva vsebolj kritično noto do države. Nova razsežnost je tudi v tem, da delavci niso več pripravljeni nadomestiti izgubljenega delovnega časa. Nezadovoljstvo se je začelo seliti z dvorišč na ceste. Do danes (17. 12.) je bilo že 208 prekinitev dela (štrajkov), 75 izsiljenih sestankov, 68 izrednih zborov in 300 drugih oblik nemirov — znatno več torej kakor lani. Pri tem narasča vse bolj tudi število udeležencev. Povsod se pojavljajo iste zahteve:

- od 30 do 50 odstotno zvišanje OD,
- nezaupnica vodstvu,
- nezaupnica sindikatu.

Vodstvo ozda in sindikata sta po mnenju udeležencev vzrok za razmere. Vse bolj so štrajki tudi neorganizirani.

Nova negativna sestavina teh protestov je, da vse to vodi v uravnilovko. Razpada sistem nagrajevanja. Pozitivne prvine v teh protestih so: 1. delavci zahtevajo delo; 2. da terjajo večjo odgovornost strokovnjakov; 3. da nikjer niso postavili pod vprašaj samoupravnih organov.

Te razmere terjajo resnejšo oceno stanja v zvezi sindikatov. Nujno je, da se sindikati v občinah dokopljajo do ocene razmer v vsakem delovnem kolektivu, in to:

1. z vidika ukrepov ZIS,
2. z vidika proizvodnje in dela,
3. z vidika delitvenih razmerij in osebnih dohodkov,
4. z vidika razpoloženja med delavci,
5. z vidika informiranja.

Velika je razlika med vodstvi in delavci v smislu obveščenosti. Delavci pa morajo poznati razmere. Občinski sveti morajo

oceniti, v katerih ozdih lahko pride do večjih nezadovoljstev. Tam je treba začeti delovati in z realnimi ocenami razmer in dopovedovanjem, da ni vreče, iz katere bi lahko jemali.

Delavci morajo vedeti, od česa je odvisen osebni dohodek, da se ne bi ustvarjalo prepričanje, da je OD odvisen od tega, ali ga nekdo dovoli izplačati ali ne.

Stvari pa se ne spreminjajo kljub štrajkom. V 70 odstotkih primerov vodilni niso prišli na prekinitev dela. Kje so vzroki za to? Sindikat mora hitro reagirati — znotraj DO in v občini, namesto da zavlačuje. Dogaja se, da ima izoblikovano stališče do primera komite ZK prej kakor sindikat.

Sindikati izdelujejo pravilnik obnašanja sindikata ob prekinitvah dela, ki jih je treba spraviti v nek red. Pravila mora poznati sindikat v ozdu, sicer bodo v ozadju štrajkov posamezniki s političnimi programi.

Sindikat mora biti z delavci v dobrem in slabem, pa ne tako, da bi sindikat vodil štrajke. Če so odpovedale vse samoupravne poti, moramo sindikati vzeti stvari v roke. Če ne bomo z delavci mi, bodo poiskali drug sindikat. Osnovna organizacija ZS mora uživati zaupanje pri delavcih. Zaupanje je pomemben dejavnik.

Usmeritev slovenskih sindikatov v naslednjem obdobju je:

1. Bitka za proizvodnjo in za delo, za akumulacijo in dohodek — kajti če ne bomo delali, ne bomo spreminjali razmer.
2. Jasna mora postati orientacija, da nas lahko reši samo izvoz.
3. Odločen spopad z razmerami — ne dnevnih rešitev, ampak razvojne.
4. Ukvarjanje z organiziranostjo združenega dela — ob težnjah po ukinjanju tozdiv preverjati smiselno organiziranost.
5. Poudarjena skrb kadrovanju — kdor ne zna poiskati rešitev, ne more voditi ne DO ne tozda, po drugi strani pa ne more biti v oporo vodstvu. Vseh ne moremo označiti kot tehnokrate in nesposobneže.
6. Spremljati moramo delitvena razmerja in nagrajevanje dela — proti uravnilovki; ne pristajati na demotivacije, kakršna je uravnilovka, ki vodi v pogubo. Vse prehitro se pristaja na zahteve delavcev po izenačevanju. Odločno je treba zagovarjati realno vrednotenje dela — tako kakor ostale ekonomske kategorije. Določiti je treba tudi najnižji OD in sorazmerja v dejavnostih.
7. Socialna varnost delavcev mora biti ena temeljnih usmeritev sindikata, brez tega ni bitke za proizvodnjo. Napovedujejo še večje tehnološke viške — do okoli 120.000 ljudi. Najhuje je, da nimamo pripravljenih programov za prezaposlitev.
8. Vprašati se moramo o položaju in vlogi sindikatov, kajti nanje leti veliko kritike, da namreč ne zastopajo interesov delavcev, da niso z njimi in da so preveč »zli-zani«² z vodstvi; da sindikat ni samostojen. Vse pogostejše so zahteve po drugačnih, novih sindikatih. Te ugotovitve terjajo odgovore na konferenci prihodnje leto.

Predsednik RS ZSS Miha Ravnik je v sklepu svoje ocene izjavil, da se ne more strinjati, da opredeljuje sindikati niso v interesu delavcev, pač pa je poudaril, da

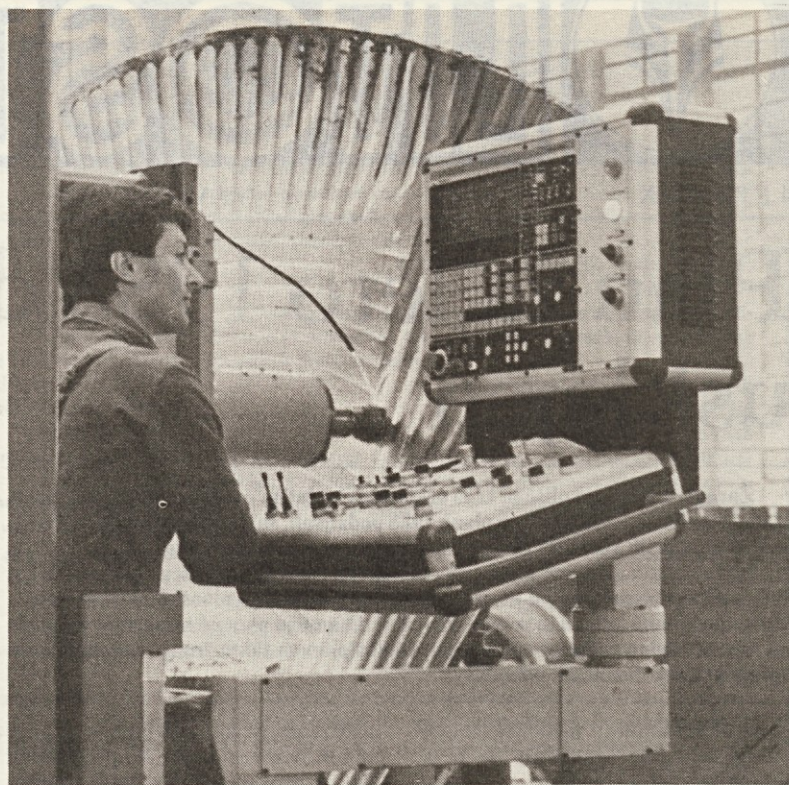
delavci teh stališč ne poznajo. V zvezi s tem je treba postaviti na dnevni red vprašanje informacij, ki naj bi prišle do delavca, tako pa izpade, da nimamo stališč. To vprašanje je v zvezi z vprašanjem o učinkovitosti sindikatov. Sindikati morajo hitreje ocenjevati razmere, hitreje nanje reagirati. Usposobiti se je treba vsaj za to, da bi sindikati znali terjati odgovore. Kritično pa je treba priznati, da so sindikati premalo del sistema in pravi nosilci.

Sindikati morajo bolj spremljati uresničevanje svojih stališč. Teh je bilo sprejetih veliko, a pravih rezultatov ni.

Nič manj zahtevano ni vprašanje o odnosu drugih do sindikata.

Marsikomu bi godilo, da sindikat tiči tam, kjer je. Delavci pa ga potrebujejo! To velja za vse strukture, od SZDL do skupščine. Kajti delo sindikatov se ne neha, ko sprejmejo svoje stališče.

Težave ne bi smele odvracati sindikatov od tega, da oblikujejo stališča in odpiranja perspektive — tako zaposlenim, kakor tistim, ki prihajajo iz šol.

K RAZPRAVI O SPREMEMBAH ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

Kakšno je stališče predsedstva zveze sindikatov

Temeljno sporočilo predsedstva Sveta Zveze sindikatov Jugoslavije v zvezi s spremembami in dopolnitvami ZZD je, naj se ne glede na družbene razmere ne spreminjajo osnovna določila samoupravnih proizvodnih odnosov; naj se nadalje zmanjša pritirani normativizem; naj se vgradijo rešitve, ki bodo bistveno izboljšale položaj delavcev; naj se uveljavijo gospodarske in tržne zakonitosti in večja spodbuda vseh gospodarskih dejavnikov za boljše delovne dosežke; naj se ustvarijo v določenih pogojih za bolj prožno organiziranje združenega dela in bolj učinkovito odločanje. V tem času naj se spremenijo samo tiste stvari, ki jih omogoča veljavna ustava.

Ugotovljeno je, da v predlogu sprememb zakona ni upoštevana zahteva sindikatov, naj zakon uredi, da bodo vsi vidiki porabe deležni usode ustvarjenega dohodka in da se poveča delež gospodarstva v njem. Prav tako ni uresničena načelna zahteva sindikatov, da se v zakonu zagotovi večja

gmotna in družbena motiviranost delavcev za višjo storilnost in bolj odgovorno opravljanje nalog, za krepitev delovne in tehnološke discipline.

Amandmaji za urejanje delovnih razmerij

Bistvo teh predlogov je v tem:

— da ozd ni dolžan sprejeti delavca, tudi kadar izpolnjuje vse formalne pogoje razpisa;

— da je v zakonu treba določiti pravico delavcev do denarnega nadomestila in druge oblike varnosti v primerih, ko ozd preneha z delom ali vpeljuje racionalizacijo dela;

— da se disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja izreče delavcu, kadar zaradi skrajne nepazljivosti povzroči večjo škodo ali če bi škoda utegnili nastati, oziroma če ogroža ali bi utegnil ogroziti življenje in zdravje delavcev ali drugih ljudi;

— da se ukrep prenehanja delovnega razmerja lahko odloži za čas, ki ga določi samoupravni splošni akt v skladu z zakonom.

Samoupravno organiziranje združenega dela

Pri tej stvari je bilo sindikatom ugodeno. Zahtevajo namreč, da se v tem delu uveljavi ustavna vloga DO kot samoupravnega, gospodarskega in tržnega osebka; da zakon omogoča bolj prilagodljivo organiziranje združenega dela v skladu z zahtevami moderne proizvodnje, zasnovane na sobodnih tehnično-tehnoloških dosežkih; da zagotovi višjo stopnjo tehnično-tehnološke in gospodarske enotnosti v velikih sistemih in da se spremembe v zakonu omejujejo samo na podlagi organiziranja, združevanja in povezovanja ozdov.

Tudi na področju uresničevanja samoupravljanja delavcev v združenem delu je predlagatelj zakona pretežno upošteval zahteve iz množične razprave in stališča sveta Zveze sindikatov Jugoslavije.

S tem smo povzeli tisti del stališč ZSJ, ki se tiče delavcev in ozdov neposredno.

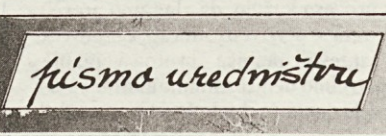
ODMEV NA ČLANEK »NIHČE NIMA PRAVICE ZLORABITI NAŠEGA ZAUPANJA«

Razočaranje in grenak priokus — takšno je bilo moje počutje, ko sem se prebijal skozi pisanje, pod katerega se je v decembrski številki podpisal Vukoslav Živković. Pa ne zato, ker bi v celoti odobral nastop Franceta Tomšiča na skupnem zboru delavcev 15. 12. 1987, moti me to, da Živković (in še kdo) noče biti zadovoljen z epilogom zbora in »kaznijo«, ki si jo je France Tomšič naložil kar sam. Ali je lahko objektivnemu očesu ostalo skrito, kako hladno je bil sprejet Tomšičev diskutabilni predlog?

Živković nas je že v naslovu podučil, da gre za zlorabo našega zaupanja. Tu ni možnosti nobene obrambe, saj gre vendar za najpodlejšje ravnanje (da o »politični neprimerosti«² prestopka sploh ne govorim). Potem pa še pridiga o zvestobi in igri na strune pripadnosti delovni organizaciji v dobrih in slabih časih, kar med drugim zagotavlja celo gospodarski uspeh. Le kaj ima z vsem tem France Tomšič? Tega pa se, kot pravi, nekateri (kateri?) posamezniki, ki hitro podležejo »malomeščanski miselnosti«, ne zavedajo!

Brez zadržkov nam v nadaljevanju še našteje stare (in nekaznovane) grehe Franceta Tomšiča: ZDOMSTVO, TUJA ZAHODNA IDEOLOGIJA, ODSTOP S FUNKCIJE PREDSEDNIKA SINDIKATA!!! Kakšna in katera pa je ta tuja zahodna ideologija — očitno pač nekaj, kar je že a priori slabo in nesprejemljivo. Ali se tovariš Živković sploh zaveda, da se marksizem ni rodil v Rusiji ali pa morda na Balkanu? Cilj pa je vseeno dosežen — s pozivanjem na imaginarno (slabo) zahodno ideologijo naj bi Franceta Tomšiča povsem diskreditiral.

Tudi odstop s funkcije predsednika sindikata je argument, ki ne prenese resne kritike. V demokratični družbi je to samo iz-

raz nestrinjanja z določeno politiko (tudi stavkajoči Litostrojčani se z marsičem nismo strinjali — na občutno bolj radikalen način), le pri ozkem politikanstvu pa pomeni sramoto in politično deviacijo.

Spoštovani tovariš Živković! Prepričan sem bil, da bomo skušali incident (?) zavestno potisniti v pozabo in se posvetili delu. Kljub vsem našim »argumentom«² vam ne verjamemo, da Franceta Tomšiča vodijo »kratkoročni osebni interesi«. In vaše sklicevanje na bratstvo in enotnost, na Jugoslavijo v malem itd! Da morda tovarišu Tomšiču ne podtikate nasprotovanje tem »svetim«² vrednotam, ali pa že kar iz navede vlačite na dan te velike besede in jim tako jemljete vrednost.

Na koncu pa bi vam rad še povedal, da

je vaš pokroviteljski nasvet: »... dokaže naj se z delom in strokovnim znanjem in ne s političnim agitiranjem...«, skrajno neokusen. Od kod vam pravica do kratenja pravice do političnega agitiranja (Ustava!). Sicer pa vi počnete isto, vendar iz varnega zavetja uradne politike.

Zavedati se morate, da ste se s tem svojim zapisom trajno zapisali v naš spomin in kot takega se vas bomo spominjali — ne glede na naš odnos do stališč Franceta Tomšiča.

Pa brez zamere!

J. Ocvirk

AFORIZMI

Ni važno, kakšen pas imate, ampak koliko je stisnjen.

Prazne glave je najlažje spraviti v resonanco.

P. Srečkovič

Moje mnenje

K pisanju me je vzpodbudil prispevek tov. Živkoviča z naslovom Nihče nima pravice zlorabiti našega zaupanja. Izzvalo me je predvsem to, da je prispevek napisan v prvi osebi množine, kar bi lahko pomenilo, da se tudi jaz strinjam z mnenjem tov. Živkoviča. Kdo smo »mi«² namreč ni bilo nikjer v članku navedeno. O tov. Tomšiču imam tudi jaz mnenje — svoje, in je čisto drugačno od mnenja tov. Živkoviča. Mojega zaupanja tov. Tomšič ni zlorabil in do dneva, ko sem prebrala omenjeni članek, nisem niti vedela, da je tov. Tomšič prinesel iz tujine »nam tujo zahodno ideologijo«. Mislim, da ima vsak človek pravico do svojega mnenja, tudi tov. Tomšič. Pridržujem si pravico, da njegove ideje sama ocenim in se odločim, ali so mi všeč ali ne. Mislim, da bi morali to pravico priznati tudi vsem ostalim Litostrojčanom, saj verjamem, da so tega sposobni. Tudi to, da je tov. Tomšič poskušal rušiti bratstvo in enotnost v Litostroju, mi je bilo do sedaj popolnoma neznano. Mislim pa, da bi morale biti take trditve argumentirane.

Kar se mene tiče, Francetu Tomšiču še zmeraj zaupam in sem vesela, da smo ga izvolili za predsednika sindikata našega tozda.

Lilijana Vöröš

P. S. Od vseh lepih besed o pripadnosti firmi in lepi prihodnosti pa se na žalost ne da živeti. Zadnji stavek o dokazovanju z delom in strokovnim znanjem pa bi veljal še za marsikoga.

Podatki o življenjskih stroških po ocenah za november 1987

Po podatkih za izračunavanje košaric življenjskih stroškov (metodologija IER, Ljubljana) so bili življenjski stroški za izbrano 4-člansko in izbrano 3-člansko delavsko družino naslednji:

4-članska delavska družina: povprečni stroški mesečno 1.090.490 dinarjev, minimalni življenjski stroški 649.272 dinarjev.

3-članska delavska družina: povprečni stroški mesečno 877.540 dinarjev, minimalni 521.946 dinarjev.

Imamo tudi podatke o vrednosti košarice, ki služi za izračunavanje zajamčenega osebnega dohodka. Po cenah za november 1987 je potrebno za zagotovitev materialne in socialne varnosti delavca 166.980 dinarjev.

RS ZSS, sektor za družbenogospodarski razvoj, ekonomsko in socialno politiko

OB PROGRAMU ZA SANACIJO

To je izhod iz krize

Za usklajeno reševanje problemov, prisotnih v Litostroju, za njegovo ekonomsko ozdravitev in osposobitev za mednarodno konkurenčnost in zdrav razvoj, je potreben celovitejši pristop, ki izhaja iz temeljitejši analize stanja in poslovanja, ki postavlja niz med seboj povezanih ukrepov. Ti naj v krajšem času stanje sanirajo do stopnje, ko bo Litostroj sposoben poslovati ekonomsko uspešno. To je tudi faza, v kateri mora sodelovati družbena skupnost, na osnovi prepričanja v pravilnost ocen in drobni možnosti za dolgoročno ozdravljenje naše delovne organizacije. V drugi fazi pa se bomo morali razvojni, kadrovsko, tehnično in organizacijsko, predvsem pa tržno usposobiti za uspešno poslovanje, kar dejansko, v pravem smislu pomeni prestrukturiranje. Glavne usmeritve za nadaljnje aktivnosti morajo izhajati iz tega programa, ki je izhodišče za nadaljno strokovno razdelavo, programe in aktivnosti.

Tako je program sicer namenjen zunanjim faktorjem, katerih podpora je za sanacijo stanja nujno potrebna, vendar je potreben predvsem delavcem Litostroja kot usmeritev za naše razmišljanje ter ukrepanje. Program mora poenotiti naša gledanja na nadaljnji razvoj Litostroja, postavljen je v čas realne, tržne ekonomije in mednarodne konkurence, obenem pa mora upoštevati nelogičnost in nestabilnost ekonomske politike.

Finančna sanacija stanja je najbolj izpostavljena potreba tako zaradi pomanjkanja sredstev za normalno poslovanje, kakor za poravnavo pričakovanega primankljaja v zaključnem računu za leto 1987. Zaradi višine potrebnih sredstev za zagotovitev likvidnosti Litostroju v višini preko 20 milijard din, bo zagotavljanje virov zelo zahtevna naloga (gre za kredite). Najpomembnejša naloga pa bo zagotavljanje lastnih sredstev za nadomeščanje kreditov, ki pomenijo zelo visok strošek poslovanja. Program izkazuje realne možnosti za skoraj prepolovitev deleža kreditov na koncu tega leta z ustvarjanjem presežka prihodkov nad izdatki iz tekočega poslovanja ter z dodatnimi prilivi sredstev iz Iraka in avansi na nova naročila.

Pogoj za takšne potrebne poslovne rezultate, ki izhajajo iz plana za leto 1988, je izpolnjevanje tega plana in omenjevanje izdatkov. Obseg proizvodnje v planu je 11—12 milijard din mesečno, kar je precej, predvsem pa je potreben obseg proizvodnje za izboljšanje ekonomskega položaja delovne organizacije.

Za realizacijo takšnega plana predvidevamo zato niz ukrepov, ki naj zagotove doseganje zastavljenih ciljev. Ukrepi se nanašajo na planiranje proizvodnje, usklajevanje nabave, proizvodnih kapacitet, predvsem pa odgovornost za doseganje rezultatov. Vsem mora biti jasno, da ne živimo od norma ur, temveč od izgotovitve naročil, zato je cilj vseh udeležencev v proizvodnji sodelovanje pri reševanju zunanjih ali notranjih problemov, ki ovirajo kompletiranje. Nagrajevanje na doseganje rokov in fakturiranje bo zainteresiralo vsakogar za doseganje planov, ne pa povečanje števila norma ur brez rezultata.

Uvedba nagrajevanja za doseganje kvalitete je ključnega pomena, saj mora ekonomski interes usmeriti vsakega delavca v kvalitetno proizvodnjo. To bo v Litostroju znižalo stroške (manj popravil) in skrajšalo proizvodne roke. Krajšanje rokov proizvodnje pa je eden od ključnih ciljev sanacije, saj to pomeni boljše ime firme in konkurenčnost na trgu, obenem pa zmanjšanje potrebnih obratnih sredstev, ki jih nimamo in s tem tudi zmanjšanje stroškov (obresti).

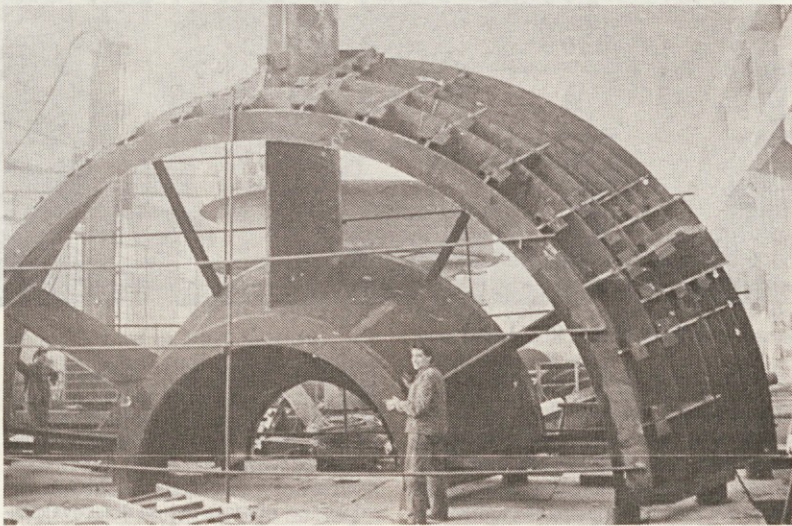
Delež norme v stimulaciji se bo tako zmanjšal, kar bo olajšalo postavljanje realnejših norm in zmanjšalo pritisk na njihovo povečevanje.

Drugi del ukrepov ureja ekonomske odnose na skupnem proizvodu, tako, da bo vsak TOZD dobil realno plačilo svojega dela, pri čemer odpravljamo deviacije, ki jih je v glavnem povzročila inflacija. vedeti moramo kdo pije in kdo plača, kdo dela dobro in kdo slabo in kje bo potrebno ukrepati. Zato odpravljamo sistem pretežnega uporabnika, odpravljamo samopostrežbo pri obremenjevanju komisij, uvajamo revolarizacijo deležev kot osnovo za poračun, uvajamo realno ceno kapitala tudi v notranjih odnosih, uvedli bomo tudi penalizacijo za kasnitve in slabo kvaliteto itd. Urejamo tudi finančno poslovanje tako, da bomo lahko sproti spremljali

prilive sredstev in stroške na vsakem naročilu in ugotavljali kje nastajajo problemi in zakaj (zato sproti oddajanje listkov in materialnih izdajnic).

Temeljitejšo rešitev predstavljanja tipizacija delov za vse vrste proizvodov, opredelitev tehnoloških postopkov in časov kot osnovo za računalniško izdelavo ponudb, kalkulacije in postavljanje rokov.

Izboljšava informatike na osnovi računalniške obdelave podatkov je eden od temeljnih ciljev programa.

Zahtevna konstrukcija drugega predvodilnika za HE Dubrava je pripravljena za termično obdelavo. Delo poteka uspešno, z bogatimi izkušnjami delavcev v tozdu PZO pa bodo občutno manjši tudi stroški. (Foto: E. L.)

Kadri so gotovo najpomembnejši pogoj za uveljavljanje sprememb, zato bomo pridobili strokovne kadre od zunaj za področja kjer smo sami šibki, vendar mora kadrovska politika temeljiti tudi na izobraževanju delavcev, saj bo morala biti v Litostroju struktura zaposlenih boljša kot je danes. Znanje mora dobiti potrebno veljavo, napredovanje bo mogoče le z doseganjem novega znanja, preko izobraževanja in preverjanja. Zagotoviti bomo morali konkurenco pri zasedanju delovnih mest, zasedajo naj jih tisti, ki bodo naloge uspešneje opravljali. Kadrovska služba bo morala biti ob takšni politiki strokovno močnejša in bolj usposobljena.

V okviru programa predvidevamo tudi zmanjšanje števila delavcev, saj menimo, da niso vsi polno izkoriščeni, ne glede, ali se pri nas štejejo med režijske ali proizvodne delavce.

Z dolgoročnim programom bomo usposobili delovne invalide, ki jih je precej, za potrebna dela, ki jih bodo lahko uspešno opravljali, obenem pa preprečevali nastajanje invalidnosti.

Ko že govorimo o pomenu strokovnih kadrov, tistih, ki jih moramo pridobiti in tistih, ki že delajo v Litostroju, moramo uveljaviti dodatne možnosti nagrajevanja zanje saj brez njihovega prispevka sanacija ne bo uspešna.

Ena od ključnih nalog za saniranje razmer je dokončanje investicije v težko strojegradnjo. V teku je ocenjevanje projektov in odločitev bo morala pasti zelo kmalu, čeprav bo izjemno težko ob vseh drugih problemih zagotoviti potrebna sredstva.

Ugotavljamo tudi, da današnja organiziranost ne omogoča naglega ukrepanja in celovitega vodenja poslovanja in proizvodne politike za posamezne proizvodne programe. Skupaj z Zavodom za produktivnost dela bomo pričeli s pripravo reorganizacije, ki naj zagotovi večjo učinkovitost in zniževanje stroškov proizvodnje. Po programu jo bomo speljali še letos. Nanjo se navezuje sprememba samoupravnih sktov, del kadrovskih

sprememb in sprememba razvida del in nalog, informativnega sistema itd.

V programu opredeljujemo tudi ključni pomen vodenja strateškega razvoja, za kar je odgovorno vodstvo delovne organizacije skupaj z razvojem in marketingom. Proizvodni problemi in njihovo reševanje pa morajo biti v večji meri kot doslej locirani v TOZD.

Razvoj na tržno verificiranih in izbranih programih ali projektih bo intenzivnejši, pri čemer bomo iskali razvojne povezave z zunanjimi partnerji v svetu in naših znanstvenih institucijah. V okviru strateške usmeritve v izvoz bomo iskali možnost višjih oblik sodelovanja s tujimi partnerji, v Litostroju pa bomo uveljavljali predvsem razvoj, komercialo in ključne proizvodnje, ob tej pa razvijali kooperantsko mrežo majhne, specializirane industrije.

Temeljni cilj znotraj delovne organizacije je torej postaviti takšne odnose, ki bodo povečali našo učinkovi-

tost, ki bodo današnje birokratsko togost zamenjali z dinamičnim iskanjem boljših rešitev in naglih reakcij na spremembe okolja, ki bodo stimulirali k inovacijam in pridobivanju novega znanja. Organizacija ne more biti nekaj togega, večnega, temveč se mora sproti prilagajati novim zahtevam.

Delo mora biti usmerjeno v doseganje boljših ekonomskih efektov, ne pa čisto dragih tehničnih rešitev.

Doseganje proizvodnih ciljev in odpravljanje pomanjkljivosti v proizvodnji pa so gotovo naloge, ki morajo angažirati vsakega delavca: pravilno postavljeni cilji, urejeni ekonomski odnosi med tozdi in pravilno, v skladu s skupnimi interesi motivirani delavci, vse to bo usmerjalo človeško energijo in hotenja v skupne aktivnosti in zagotovilo uspeh.

Sanacija je sicer v določeni meri odvisna od zunanjih faktorjev, ki jih moramo tudi z rezultati svojih prizadevanj prepričati, da imamo pogoje, da hočemo in da lahko ustvarimo soden in uspešen Litostroj, finančno zdrav in ozvorno usmerjen, ki bo del progresivnega gospodarstva, delavcem v njem pa bo omogočal življenje in dolgoročno socialno varnost. Prepričan sem, da imamo možnost za odločilen preboj, čeprav borba ne bo niti lahka niti kratka. Odločalo bo predvsem znanje, enotnost in volja, da se postavljene cilji dosežejo. Menim pa, da bodo potrebne spremembe globlje, kakor si jih danes predstavljamo.

Jože Šlander

POJASNILO

Januarska številka časopisa je izšla tokrat štirinajst dni kasneje zaradi neplačanih računov tiskarni. Zdaj so vse številke časopisa plačane in upamo, da bomo odslej spet redno izhajali.

Zaradi izpadov nekaterih daljših člankov nam je primanjkovalo kvalitetnega materiala, zato smo se odločili, da tokrat raje izidemo na osmih straneh. Lahko bi izdali 10 strani, vendar je vstavljanje srednje strani zelo drago, ne bi pa kaj bistveno vplivalo na kvaliteto in vsebino časopisa. Naslednjič pa bo pred vami spet časopis na dvanajstih straneh — kot običajno.

Nova naročila in lansko poslovanje

Do konca preteklega leta smo uspeli v podjetju pridobiti skupno 21737 ton naročil eksterne realizacije. Največ naročil smo dobili za domači trg in na zalogo (63% oziroma 13745 ton), sledi klirinški trg (29% oziroma 6362 ton), najmanj naročil — le 8% oziroma 1630 ton pa smo dobili za konvertibilni trg.

V naslednjih mesecih pričakujemo podpis pogodbe za šest Francisovih turbin za HE Bekme v Iraku v vrednosti okoli 45 milijonov ameriških dolarjev, treh cevnih turbin za HE Vrhovo (Savska veriga) v vrednosti 18 milijard dinarjev in treh cevnih turbin za HE Djurdjevac na reki Dravi v vrednosti okoli 32 milijard dinarjev. Teža opreme za vse tri hidroelektrarne bo približno 8000 ton, kar pomeni, da bomo morali

naše zmogljivosti pri izdelavi turbinske opreme povečati za najmanj 100 odstotkov.

Za leto 1988, za katerega plan predvideva 18.240 ton realizacije, imamo že preko 90 odstotkov naročil. Glede na to, da imamo precej ponudb še v fazi dogovarjanja oziroma opcij, pa načrtujemo, da bo kmalu pokritje z naročili stoodstotno. Naš cilj je, da iz teh naročil iztržimo 144 milijard dinarjev, kar pomeni, da bomo morali mesečno izgotoviti opremo v vrednosti preko 12 milijard dinarjev. Za dosego tega finančnega cilja bo potrebno veliko zavzetega dela, ustrenejša organizacija in pravilna stimulacija nagrajevanja dela in nalog, ki so ključnega pomena za Litostroj.

POKRITOST Z NAROČILI PO POSAMEZNIH VRSTAH PROIZVODOV (V TONAH)

Vrsta proizvoda	Vrsta trga				Plan 1988
	Konv. trg	Klir. trg	Dom. trg	Skupaj	
Turbine	941	145	2218	3304	2500
MHE	50	—	183	233	240
Črpalke	36	125	479	640	680
Žerjavi	85	438	703	1226	1200
Reduktorji	—	1465	76	1541	1540
Cementarne	—	—	60	60	230
Dizelski motorji	324	67	204	595	530
Strojni deli	19	—	128	147	140
SKUPAJ OSN. PROIZ.	1424	2270	4052	7746	7060
TVN	206	—	7456	7662	3000
PPO	—	4092	876	4968	4800
SKUPAJ FIN. PROIZ.	1630	6362	12384	20376	14860
Ulitki	—	—	1361	1361	3380
VSE SKUPAJ	1630	6362	13745	21737	18240

Iz navedenih podatkov je razvidno, da bomo imeli za tekoče leto 1988 naročil dovolj. Drugače je za leto 1989, za katero imamo naročil le 1600 ton. Zaenkrat ni bojazni le za naročila turbin, pri ostalih vrstah proizvodov pa bo potrebno vložiti še veliko truda, da bomo naročila pridobili prvočasno. Proizvodnja oziroma količine naročil s področij preoblikovalne

opreme, reduktorjev in nuklearnih črpalk, pa so v veliki — preveliki meri odvisna od naročil iz Sovjetske zveze, kamor si prizadevamo izvažati tudi viličarje.

Zavedamo se nevarnosti, da postanemo preveč odvisni samo od enega partnerja, kar ima lahko negativne posledice v našem nadaljnjem poslovanju.

POSLOVANJE V LETU 1987

Vrsta proizvoda	Količine v tonah			Faktur. realizacija v 000 din		
	Planirano 1987	Doseženo 1987	Index 3 : 2	Planirano 1987	Doseženo 1987	Index 66 : 5
I	2	3	4	5	6	7
Turbine	2850	1442	51	11.547.550	15.505.048	134
MHE	200	126	63	816.000	1.168.658	143
Črpalke	900	695	77	8.760.000	7.292.529	83
Žerjavi	1150	592	51	2.667.600	1.200.561	45
Reduktorji	1250	1392	111	8.500.000	8.633.294	102
Cementarne	300	221	74	578.000	2.157.893	373
Dizelski motorji	300	255	85	4.002.320	5.171.834	129
Strojni deli	300	361	120	1.025.000	1.339.686	131
Skupaj osn. proiz.	7250	5084	70	37.965.530	42.469.503	112
TVN	5000	3105	62	10.572.000	9.208.238	87
PPO	4700	4408	94	14.085.000	12.132.974	86
Skupaj fin. proiz.	16950	12597	74	62.553.530	63.810.715	102
Ulitki	4600	2963	64	8.000.000	9.020.187	113
PTS	146000 Nu	112920 Nu	77	818.000	2.083.612	255
IVET	23000 Nu	5880 Nu	26	311.250	498.538	160
Vse skupaj	21550	15560	72	71.682.780	75.412.052	105

Če ocenjujemo realizacijo doseženega fakturiranja v letu 1987 v vrednosti 75,41 milijarde dinarjev, dobimo vtis, da smo dokaj dobro gospodarili. Pripomniti pa moramo, da je bilo fakturirane realizacije le 64,78 milijarde dinarjev, razliko 10,63 milijarde pa smo fakturirali na račun avansov, kar pomeni, da smo dobili denar, opremo pa moramo še izdelati.

Jože Krsnik

Kultura

8. februar — slovenski kulturni praznik

STRUNAM

Strune! milo se glasite, milo, pesmica, žaluj; srca bolečine skrite trdosrčni oznanjui!

Kak bleđi mi moje lice, kak umira luč oči, kak tekó iz njih solzice, ki ljubezen jih rodí;

od željá kakó zdihuje, po nji hrepeni srce, kak mu je veselje tuje, kak od sreče nič ne ve;

kak s seboj me vedno vleče, koder hodi, njen obraz, kak obliče njé cveteče v srcu nosim vsaki čas;

in kak vé, ki bi nje hvalo rade pele zanaprej, ak se ne usmili kmalo, morte vtihniti' vekoméj!

Té in take vé nosíte tožbo, strune! kje do nje; ako mór'te, omečíte neusmiljeno srcé.

France Prešeren

PROŠNJAM

Prošnje, milo se glasite, delo, kadrovska, mi daj, srca bolečine skrite slušajte za hipec vsaj!

Kak bleđi mi moje lice, kak umira luč oči, prošnjo pišem na razpise, toda dela ni in ni.

Kak po službici zdihuje, dela si želi srce, toda zveze so mu tuje, o poznanstvih nič ne ve.

Na razpisih nimam sreče: je diploma le v okras, vedno kdo polena meče, pravšen da ni moj obraz.

In roké, ki tak bi rade delale, počele kaj, so še kar naprej brez nade — ali bodo vekomaj?

Té in take vé nosíte tožbe, mile prošnice, ako mór'te, omečíte komisije kadrovske!

Jana Kolarič

SOZD ZPS

Razstava likovnikov

Dolgo se je rojevala (več mesecev), vendar smo jo končno le dočakali — razstavo likovnikov ZPS namreč. Svečana otvoritev je bila 29. decembra ob 12. uri, tako da je sovpadala z zaključkom seje delavskega sveta ZPS in je bil torej obisk zagotovljen. Sicer pa jo bo verjetno že zaradi njene ugodne lokacije (avla ZPS, kjer je stičišče poslovnih poti in zmenkov) videlo lepo število gledalcev.

To je že četrta skupna razstava (prve tri so si sledile takole: leta 1983 v Galeriji Žiri, leta 1984 v Indosu v Ljubljani in še enkrat leta 1984 v Gostolu v Novi Gorici), a po predolgem triletnem presledku težko pričakovana in tudi s precejšnjimi organizacijskimi težavami postavljena razstava. Za njeno postavitev si je zelo prizadeval predvsem predsednik komisije za kulturo sozda ZPS Franc TEMELJ.

Slikarskih kolonij, ki so se zvrstile v tem času, pa je bilo seveda več: leta 1982 v Moznici, Bovec, leta 1983 in 84 v Lontovžu, Trbovlje, 1985 na Glažuti pri Ribnici, 1986 v Goropekah, Žiri, in 1987 na Glažuti na Pohorju. Že to dejstvo pomeni, da so bili likovniki ZPS ves čas delovni, toliko bolj je torej škoda, če se rezultati te njihove aktivnosti ne pokažejo na razstavi.

Zdaj ko je razstava tu, pogledimo, o čem nam govori. Zastopani so mnogi kolektivi sozda ZPS: iz Indosa so prišli Josip MRZ-LAK, Matjaž FLORJAN in Edvard PO-TOČNIK, iz Rika v Ribnici Rudi KOŠ-MRLJ, iz SST Trbovlje Emil, Mito Škrbec in Karel Kozole, iz Metalne v Krmelju Drago Logar in Zdeno Kolovrat, iz Kovinda v Uncu Stane Intihar, iz Kladivarja Žiri Vinko Podobnik, številčno najmočnejše pa je zastopan prav naš Litostroj, saj se s

Občudovali smo slikarska . . .

. . . in kiparska dela (Foto: T. Š.)

slikarskimi deli predstavljata Estera Lampič in Andrej Jerman, s kiparskimi pa Janko Baumkirchner in Bojan Štine.

Po motiviki prevladujejo pokrajine (plod likovne kolonije na pohorski Glažuti), po stilu pa romantični realizem, le pri Edvardu Potočniku je opazno tudi vključevanje nadrealističnih elementov. K upodabljanju človeških figur se bolj nagibajo kiparsko usmerjeni avtorji, od slikarjev pa izraziteje le Rudi Košmrlj iz Ribnice. Tudi pristop k pokrajini je od avtorja do avtorja različen: od skrajno podrobnega, skoraj filigranskega pri Vinku Podobniku (Kladivar, Žiri) do širših zamahov pri Emilu Škrbcu (STT, Trbovlje), na splošno pa vsi

preraščajo raven zgolj dekorativnosti. Marsikje se čuti globok in iskren ustvarjalni zanos, ki potem prežarja to delo, da gledalec pozabi na kakšno profesionalno pomanjkljivost.

Otvoritvi je sledila zakuska, ob kateri so udeleženci razstave in prvi obiskovalci živahno izmenjavali svoje poglede na umetnost in življenje. Ob vsem zadovoljstvu z razstave pa ne moremo mimo kritične pripombe enega od udeležencev, da je edina negativna stran pri vsem skupaj bilo večkratno prelaganje datuma otvoritve iz meseca v mesec. Temu se je treba v bodoče na vsak način izogniti.

Jana Kolarič

Odmev na odmeve

Komaj mesec je minil od sedaj že slavnega litostrojskega »pohoda v Cankarjev dom«, pa se je v časopisju nabralo toliko odmevov nanj, da je vsega skupaj že za obseg skromnejše povesti. Ne glede na to, koliko so si ti odmevi med seboj različni in s kakšnega zornega kota so posamezni »komentatorji« ocenjevali zadevo (pisanje o Litostroju je bilo v tem času pač za merilo modernosti), jim je skupno to, da vsi po vrsti namigujejo, kako da so »litostrojski delavci tokrat prvič vstopili v ta hram kulture«, ali pa celo pesnijo pompozne pesnitve jokavega stila, kot »v delovnih oblekah med kristalnimi lestenci in mogočnimi orglami« ali najmanj o »redkih priložnostih uživanja v lastnem kulturnem hramu.«

Vse te šablonske, posplošene in z ničemer utemeljene trditve raznih »komentatorjev« je najbolje ovreči kar s podatki:

V lanskem letu 1987 so se litostrojski delavci v organizaciji kulturne komisije pri litostrojskem sindikatu udeležili (poleg stavke) še naslednjih prireditev v Cankarjevem domu:

- gostovanja beograjskega Ateleja 212 s predstavo BEL TEMPO,
- operne predstave DON CARLOS (Giuseppa Verdija),
- koncerta Glasbe za trobila in orgle (Couperina in Ebena),
- operetne predstave NETOPIR (Johanna Straussa),
- in NOVOLETNEGA KONCERTA (program iz Rossinija, Mozarta in Verdija),

kar skupno znese 474 vstopnic za Cankarjev dom (abonmajski obiski pri tem niti niso všteti). Kdo bo morda spet komentiral, da je to »le« tretjina zbrane množice stavkajočih v Veliki dvorani, toda ob tem je treba

pripomniti, da je razlika tudi v tem, ker ob tej priliki ni bilo treba pokazati vstopnice.

Primerjalno z drugimi kulturnimi institucijami, s katerimi sodelujemo, je Cankarjev dom naš tretji najmočnejši poslovni partner (za Dvorano Tivoli z 988 in Šentjakobskim gledališčem z 966 vstopnicami v lanskem letu), v celotnem številu vstopnic za vse prireditve (3555) pa je udeležen z eno sedmino.

Toliko v odgovor tistim, ki prisotnost oz. odsotnost Litostrojčanov na kulturnih prireditvah v Cankarjevem domu presojajo po tem, koliko modrih delovnih kombinezonov in varilnih očal je bilo videti med publiko. In ker jih doslej ni bilo opaziti, pomeni, da so Litostrojčani morda vendarle čisto normalni obiskovalci, ki se za kulturne priložnosti lepše oblečejo. Da pa niso prišli v večernih toaletah že 9. decembra zjutraj v tovarno, jim skoraj ne moremo zameriti.

Jana Kolarič

Uvajamo novo rubriko

Uvajamo novo rubriko o urejenosti oz. neurejenosti našega delovnega okolja. Za dobre, pozitivne stvari bomo podeljevali znak »čebelič«, za tiste, ki kazijo okolje, pa znak »ose«, ki naj malo zbode odgovorne. Zelo bomo veseli, če se bodo s pomočjo te rubrike razmere kaj izboljšale. Vas, bralci, pa prosimo, da sodelujete s predlogi in nas opozorite na stvari, ki smo jih prezrli oz. zanje ne vemo.

SMUČAJTE Z NAMI

Mladi turist

Novost v programu Mladega turista za sezono 1988 je program BJELAŠNICA —IGMAN z nastanitvijo v hotelu »MRAZIŠTE« (B-kategorija) na Igmanu. Hotel ima 18 dvoposteljnih sob in tri apartmaje, TV in biljard sobo, aperitiv bar. Leži na olimpijskih smučiščih Igmana za smučarski tek in biatlon. Hotel je oddaljen pet minut od hotela Igman, kjer imate možnost dodatne rekreacije v trim kabine-tu, kegljišču, bazenu itd.

Smučišča Bjelašnice, kjer se sneg zadržuje 180 dni letno, imajo 25 km smučarskih prog na nadmorski višini 1200 do 2060 m. Povezane so s sistemom 10 žičnic v dolžini 8,5 km. Med enotedenskim bivanjem na Igmanu bomo organizirali tudi smučarski izlet na Jahorino (olimpijska smučišča za ženske discipline).

Organizirali bomo prevoz z avtobusom, ki bo ostal ves teden z nami in omogočal vsakodnevni prevoz na smučišče (Bjelašnica — 5 km), izlet v Sarajevo in smučarski dom na Jahorini.

Hotel Mrazište ima vse sobe opremljene s kopalnico in WC. Prednost bivanja v hotelu Mrazište je v tem, da je v celoti na voljo za naše skupine. Zajtrk in večerjo (polpenzion) vam bodo postregli v hotelski restavraciji. Za šport in rekreacijo so na razpolago tudi urejene tekaške proge na Igmanu (možnost izposoje tekaške opreme), po vaših željah bomo organizirali tudi šolo alpskega smučanja in teka na smučeh. Zabavali se boste lahko v našem hotelu, v disku hotela Igman ali v disku MOC-Babin dol.

Skupinam nad 40 oseb nudimo posebne popuste. **Starostnih omejitev ni!** Nudimo možnost obročnega plačevanja.

ODHODI: 16., 23. in 30. januar
6., 13. in 20. februar

CENA: 195.000 din

CENA VKLJUČUJE: Prevoz z vlakom — rezervacije ležalnikom — na relaciji Ljubljana—Sarajevo—Igman in nazaj, vsakodnevni prevoz na smučišče, izlet na Jahorino in v Sarajevo, 7 polpenzionov v hotelu »Mrazište« in 6-dnevno smučarsko vozovnico (SKI PAS Igman, Bjelašnica, Jahorina) ter stroške organizacije.

Navodila za potovanje so na voljo v poslovalnici na Celovški 49 v Ljubljani, kjer dobite tudi podrobne informacije v naši komercialni službi, tudi po telefonu številka 061-312185 in 321897. Za sindikalne skupine posebni dogovori o plačilnih pogojih.

Zahvaljujemo se vam za zaupanje in vam želimo prijetno smuko.

Ustanavljamo folklorno sekcijo

Tako so pred desetimi leti plesali mladi ljubitelji folklorne iz litostrojskega vrta. No, zdaj so ravno prav stari za litostrojsko folklorno sekcijo, ki se ravnokar skuša ustanoviti. Vodila jo bo JASNA MALALAN, članica folklorne skupine Emona, sicer zaposlena v litostrojskem arhivu. Čas vaj bo prilagojen željam udeležencev, o vsebinski zasnovi, programu, oblačilih . . . pa bo stekel dogovor na ustanovnem sestanku v sredini februarja. Prijavite se direktno k Jasni Malalan ali na številko 13-72!

Punčke so pele, fantki so rajali (Foto: J. Ž.)

Ves polomljen, nemočen in utrujen sem, enako kot najbrž tisti, ki so odgovorni za urejenost parkirnega prostora pred Litostrojem. Le kdaj se bo našel kdo, ki me bo odpeljal na zaslužen počitek? Pa naj ga »osa« predrami!

Pričakovali smo več

»V letu 1987 je bil fizični obseg odposlanih izdelkov za približno 40 odstotkov manjši od leta pred tem,« so bile besede vodje naše odprave Janeza Prvinška, s katerim sva pričela razgovor o delu litostrojske odprave v preteklem letu. Takšen podatek ni pretirano vzpodbuden, čeprav bo dejansko uspešnost poslovanja Litostroja v letu 1987 prikazala šele bilanca. Povsem jasno je, da vrednost naše proizvodnje ni odvisna le od tega, koliko ton izdelkov smo v lanskem letu uspeli odposlati iz delovne organizacije, žal pa je prav tako malo verjetno, da smo v zadnjem letu uspeli tako bistveno spremeniti strukturo svoje proizvodnje, da bi tako veliko zmanjšanje količine izdelkov lahko nadoknadili z višjo kvaliteto, višjo stopnjo zahtevnosti ter na osnovi tega višjo ceno naših izdelkov.

V letu 1987 so bili največji zastoji pri prodaji viličarjev, zmanjšanje odposlanih izdelkov pa je bilo čutiti tudi pri žerjavih in dizelskih motorjih. Turbinsko proizvodnjo v lanskem letu je težko primerjati z letom 1986 — čeprav ni bila bistveno manjša. Zaključevala so se dela za HE Mostar, nova objekta (HE Djale in HE Dubrava) pa še nista zaživela v polni meri. Tako ni bilo stalnega pritiska in zahteve po odpošiljanju izgotovljenih izdelkov na gradbišča.

Po planu so Litostroj skozi celo leto zapuščali reduktorji, enako pa velja tudi za proizvodnjo preoblikovalne opreme, ki je bila celo leto uspešna, kljub težavam v decembru, ko je zaradi težav s sovjetskim kupcem (ni bilo pravočasno odposlano soglasje za dobavo), izpadla načrtovana odprava že izgotovljenih izdelkov. Kljub zmanjšanju fizičnega obsega odposlanega pa je tudi v preteklem letu služba odprave preživela in obvladala nekaj »konic«. Največja gneča je bila kot je že običajno ob koncu leta, v decembru. V tem času pospešeno izgotavljamo izdelke, te pa je potrebno čimprej poslati iz delovne organizacije, saj jih je le tako mogoče fakturirati. Zato se je potrebno pravočasno dogovoriti in si zagotoviti čimvečje sodelovanje vseh zunanjih partnerjev — špediterjev, Železniškega gospodarstva Ljubljana ter ljubljanske carinarnice. Za kritični in preobremenjeni mesec december smo se uspeli dogovoriti z Železniškim gospodarstvom, da nam je zagotovilo dovolj prevoznih zmogljivosti. Letos pa je odpravi tudi privikrat uspelo, za kar gre vsa zahvala izrednemu razumevanju carinarnice, v celoti ocariniti nekaj proizvodov, ki so nedeljivi in so bili delno izgotovljeni že decembra lani, dokončno in v celoti pa januarja letos (npr. lopate za HE Gabčikovo — ČSSR). Nasploh pa je bila odprava služba tako v decembru kot čez celo leto 1987 vsestransko pripravljena in je sproti pošiljala iz delovne organizacije dokončane proizvode, s čemer je po svojih močeh prispevala k naši lanskeletni realizaciji.

Predvsem po cesti in železnici

Skoraj vse izdelke smo v preteklem letu poslali po kopnem. Ladijskih pošilk skoraj ni bilo — iz Kopra smo poslali 5 vagonov za HE Banieva v Gvineji iz italijanske luke pa rezervni gonilnik za Chrystal Dam — še manj pa je bilo letalskih.

Pri kopnih transportih prevladuje železnica, razmerje železnica — cesta je približno 60 proti 40. Čeprav je res, da so cestni transporti hitrejši, pri tem

pomembno vlogo igra tudi dogovor, ki je naveden v pogodbi ter zahteve kupca, pa tudi narava posameznih izdelkov, saj je precej naših proizvodov manj primernih za cestni prevoz. Pri odločanju o načinu transporta pa nas usmerja tudi dejstvo, da imamo lastni industrijski tir, ki ga želimo čimbolj izkoristiti.

Večina proizvodov, odposlanih tujemu kupcu, je zapustila našo državo na mejnih prehodih z Madžarsko. Do jeseni smo jih odpravljali, tako kot že pred tem, preko mejnega prehoda Kotoriba, proti koncu leta pa smo na osnovi zahteve iz Sovjetske zveze pričeli blago pošiljati preko (nam bolj oddaljenega, a kupcu bližjega) mejnega prehoda Subotica.

Pošiljke za neposredne kupce naših ostrižkov (Dinos, Surovina, Metis) — vsak mesec približno 200 ton ostrižkov, pa smo posredovali italijanskim kupcem preko mejnih prehodov Sežana in Nova Gorica.

Nekaj je bilo tudi zapletov. Največ težav je bilo pri transportu treh preoblikovalnih strojev HSO — 1000, ki so po teži sicer manjši, gabaritno pa tako veliki, da jih romunske železnice niso hotele sprejeti. Zato smo morali v HIP Pančevo, kjer je bilo na razpolago dovolj veliko 200 tonsko dvigalo, organizirati pretovarjanje. Najprej v skladišče ter nato na rečni šlep, ki je potem stroje po Donavi pripeljal do kupca.

Če pride do nezgode in poškodb proizvodov med transportom

Vse odposlane proizvode zavarujemo z generalno polico pri Zavarovalni skupnosti. S tem so naše pošiljke zavarovane ves čas poti od našega skladišča do trenutka, ko pridejo v roke kupcu. Pri tem zavarovanju pa so izvzete vse prekoračene pošiljke v domačem prometu ter vse (normalne in prekoračene) v mednarodnem kargu. Zato moramo omenjene izjeme posebej zavarovati. Železniške pošiljke zavarujemo sami, cestne pošiljke pa imajo nekateri prevozniki že zavarovane z lastnimi zavarovalnimi policami, ki zavarujejo tako tovor kot sam prevoz (pri nas ima tako zavarovanje le Transport Krško), v kolikor to nimajo urejeno pa zahtevamo posebno zavarovanje ali pa pošiljke zavarujemo sami. Zneski, ki jih plačujemo za zavarovanje, so visoki, saj zavarovalna premija predstavlja 0,24% vrednosti blaga, priznan pa imamo bonus, ki se poračunava ob koncu leta in znaša 22% plačane zavarovalnine.

Prpriave za transport preoblikovalnega stroja za Romunijo s pomočjo železniškega dvigala. Preoblikovalni stroj je tehtal 119.500kg in je bil največji, ki smo ga doslej iz tozda PPO odposlali v enem komadu. (Foto: B. Francelj)

Oprema za VTI Žarkovo naložena na kamion tik preden je bila novembra 1987 odposlana iz Litostroja. Naložena oprema je bila široka 6 metrov — torej širša od samega vozila (Foto: B. Francelj)

Najvišjo zavarovalno premijo smo plačali za enkratni transport havarijskih črpalk vzhodnemu kupcu. Za tri črpalke (naložene na en vagon), katerih vrednost je znašala 1.025.100 klirinških dolarjev, smo plačali 2.486.667 dinarjev zavarovalnine za

transport na relaciji Ljubljana-Kotoriba (madžarska meja), s čemer bi nam zavarovalnica v primeru nezgode ali poškodbe zagotavljala povrnitev skoraj polne vrednosti proizvoda.

Pričakovanja in želje za leto 1988

letos v popolnosti pripravljena. Želijo in upajo, da bo v letošnjem letu zanje več dela, da bodo odposlali čimveč proizvodov, saj bo to kazalo na večjo proizvodno in poslovno uspešnost Litostroja.

t. š.

IZKORISTIMO ŠTEVILNE MOŽNOSTI PRODAJE V ČILU

Naši viličarji med Inki

V daljnem, prekomorskem Čilu, kjer živi preko 150.000 naših izseljencev in njihovih potomcev, smo po dolgotrajnem nudenju in angažiranju začeli prodajati naše viličarje.

Pri modelu V8 — IH, ki smo ga razstavili na mednarodnem sejmu v Santiagu »FISA 87« od 9. do 15. novembra 1987 smo ob vsestranskem sodelovanju in pomoči našega posrednika firme E.C.E. prodali že prvega dne. Po prvih reakcijah naših kupcev — firme ATOM lahko sklepamo, da so z viličarjem zadovoljni.

Kmalu po zaključku sejma smo dobili naročilo še za 4 viličarje, in sicer dva osemtonska in dva pettonska viličarja. Ravno te dni smo jih z ladja Velebit in Triglav že poslali na pot iz reške luke proti daljnemu Valparaisu. Nakupu prvega viličarja pa je sledilo tudi že pomembnejše naročilo rezervnih delov, pričakujemo pa lahko še precej novih poslov.

Čeprav je bilo do prodaje prvega viličarja v Čilu veliko težav in še zdaj niso premagane, si želimo, da Čile ne bi bil več le naš »daljni kupec«, temveč da postane naš poslovni partner tudi pri nakupih ostalih litostrojskih proizvodov. Pravi začetki našega organiziranega pristopa v nudenju naših proizvodov so povezani s sodelovanjem našega zastopnika, ki nam je omogočil, da v čilenskem časopisu, namenjenem Jugoslaviji, objavimo dve fotografiji s kratkim opisom Litostroja. Zatem smo objavili še naš prospektni material in začeli odgovarjati na vsa vprašanja v zvezi z viličarji. Na koncu smo v dogovoru s posrednikom sodelovali še na razstavi »Fisa 87« in prodaja viličarjev je stekla.

Zdaj pa še nekoliko informacij o deželi. Čile ima 12,7 milijona prebivalcev, od tega jih 4 milijoni živijo v glavnem mestu Santiagu. Čile obsega površino 750.000km², posebej pa je značilen po tem, da meri v dolžino 4500km, njegova povprečna širina pa je manj kot 200km. Aktivnega prebivalstva ima 4,5 milijonov ter 2500 ameriških dolarjev dohodka na prebivalca. Denarna enota je peso — 1US\$ = 230 pesovov. Leta 1986 je uvoz znašal 4 milijarde ameriških dolarjev, izvoz pa 5 milijard. Carina za blago s celotnega svetovnega tržišča znaša po 20%, njihovo tržišče pa je popolnoma odprto in je brez omejitev do poslovnih partnerjev in do vseh dežel sveta.

Glavni zunanjetrgovinski partnerji so ZDA, Japonska in dežele Zahodne Evrope. Enako uspešno je tudi njihovo sodelovanje z našimi sosedi Madžarsko, Romunijo in Bolgarijo. V uvozu je prisotna tudi Jugoslavija s

povprečnim letnim izvozom 100.000 ton bakrove rude in bakra, 100.000 ton ribje moke in proizvodi Prvomajske iz Zagreba, Univerzala iz Beograda, ADE iz Potisja, Jelšingrada iz Banjaluke, LEKA iz Ljubljane, Zastave iz Kragujevca, Elana iz Begunja, Gorenja Velenja, Iskre Ljubljana, Kemijske industrije ŽUPA iz Kruševca, Valjarne Sevojno, RMK Bor, Tovarne kablov iz Svetozareva in pred nedavnim tudi Litostroj iz Ljubljane.

Po uspešnosti je Čile tretja država Latinske Amerike, v svetu pa je gotovo najbolj znana po svojem rudnem bogastvu. Čile je največji svetovni proizvajalec bakrove rude, saj že samo rudnik Čukikamata, ki leži nad 2000 metri nadmorske višine, letno proizvede 1,4 milijona ton. Pridobivajo pa še molibden, srebro, zlato, jod, litij, soliter. V zadnjem času odpirajo tudi rudnike zlata, na skrajnem jugu pa so odkrili tudi bogata nahajališča nafte, tako da v zadnjem času pokrivajo že nad 40% lastnih potreb po tej surovini. Na osnovi metanola odpirajo tudi nove tovarne umetnih gnojil. Pomembno mesto zavzema tudi prehrambna industrija z velikim izvozom sadja, zelenjave, cvetja in vina. Močna je tudi lesno predelovalna industrija, ki je prav tako izvozno orientirana. Seveda imajo tudi močno razvit kovinsko predelovalni kompleks. Že tradicionalno razvit je tudi ribolov, ob njem se zdaj razvija tudi ladjedelništvo. Največja pristanišča so Valparaiso, San Antonio, Antofagasta, Iquique in Aika, s sosednjima Argentino in Brazilijo pa so povezani z železnico in cestami. Zelo zanimivo je tudi to, da Čile še ni izkoristil vsaj 50% svojih vodnih potencialov na kratkih in hitrih rekah z velikimi padci. Svoje sedanje energetske potrebe zadovoljujejo z elektrarnami, od katerih jih je 60% vodnih in 40% termoelektrarn. V državni lasti je le nekoliko ključnih vej industrije (proizvodnja bakra in energetika), pa še to ne v celoti, vse ostalo pa je v zasebni lastnini.

Las grúas, incluidas las especiales para la movilización de contenedores en los puertos, son parte importante de la producción de "LITOSTROJ".

OBJETIVOS PERMANENTES "Litostroj" moderniza producción y amplía más aún sus capacidades

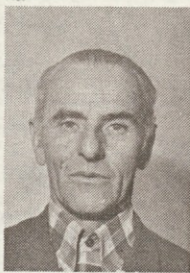
El crecimiento de las actividades fue muy rápida de 1983 en un momento en el que ya en 1983 comenzó a producir para el mercado exterior. Ahora "Litostroj" completa exitosamente el ciclo de su producción de grúas, línea que abarca desde el diseño, la fabricación, la ensamble, hasta la venta y el servicio al cliente. La línea de producción de grúas incluye las grúas de mano, las grúas de columna, las grúas de torre y las grúas de puente. Las grúas de torre y las grúas de columna son las más importantes en la producción de grúas. Las grúas de torre y las grúas de columna son las más importantes en la producción de grúas. Las grúas de torre y las grúas de columna son las más importantes en la producción de grúas.

Izrezek iz čilenskega časopisa »Yugoslavia«, decembra 1986

Odšli so v pokoj

Anton Sapor

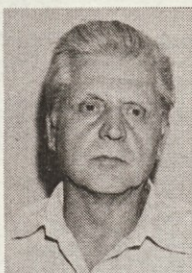
Alojz Kralj

Marija Merklin

Ivan Bukovec

Franc Špiler

V oktobru je odšel v pokoj naš dolgoletni sodelavec Anton SAPOR, ključavničar v jeklolivarni.

Bil je eden od redkih delavcev, ki je polnih 34 let opravljal težka in zahtevna dela v livarni. V vseh teh letih trdega dela je svoje strokovno znanje vedno rad prenašal na mlajše sodelavce.

Kot dobrega in vedno veselo razpoložene- ga tovariša ga bomo zelo pogrešali.

Ob odhodu v pokoj mu želimo še vrsto let zdravja in sreče.

Sodelavci iz jeklolivarne

Po več kot 25 letih dela je zaradi boleznih odšel v invalidski pokoj naš sodelavec, voznik vilicarja v tozdu IVET Ivan BUKOVEC. Z manjšo prekinitvijo je več kot 25 let varno in vestno opravljal svoje delo. Ogromno znanja in izkušenj je nesebično prenašal na mlajše sodelavce — voznike. Z dobrim delom je tudi napredoval v skupinovodjo.

Vsi, ki smo z njim delali, se mu za njegovo dolgoletno prizadevanje zahvaljujemo in mu želimo še veliko zdravih in veselih let.

Sodelavci!

V zaslužni pokoj je odšla tov. Marija MERKLIN, sodelavka v TOZD IRRP —Biro SIDOK. Sodi v ozek krog tistih sodelavcev, ki so si polno delovno dobo prislužili v Litostroju in je zato prejela posebno priznanje. Življenjska vitalnost in delovna vnema sta ji omogočila, da je pri delu vztrajala polnih štirideset let, večinoma na delovnem mestu svetlokopirke. V tem času je k delu priučila vrsto mlajših sodelavk.

Ob upokojitvi ji želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let v krogu družine. Za njeno dolgoletno delo in prispevek pa se ji iskreno zahvaljujemo.

Sodelavci

V oktobru je odšel v zaslužni pokoj Alojz KRALJ, skladiščnik v čistilnici jeklolivarne.

V Litostroju je pričel delati 1963. leta kot čistilec ulitkov. Z leti pa se mu je zdravje poslabšalo, zato je bil leta 1973 premeščen na delovno mesto skladiščnika. Svoje delo je opravljal marljivo in vestno, zato se mu za trud zahvaljujemo in mu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let v pokoju.

Sodelavci iz jeklolivarne

Upokojil se je naš sodelavec Franc ŠPI- LER, ki se je zaposlil v Litostroju leta 1953. Najprej je delal v livarni kot jedrar, leta 1956 pa je prišel v tozd FI, sedanja Montaža. Tu je delal kot skupinovodja v skladišču hidromehanske opreme. Zadnje leto pa je bil vodja skladišča tozda Montaže.

Na delovnem mestu je bil vzoren in dosleden.

V pokoj je odšel konec junija 1987.

Želimo mu še obilo zdravja in osebnega zadovoljstva.

Sodelavci iz tozda Montaže

Zahvale

Tozdu Montaža in Konferenci osnovnih organizacij sindikata Litostroj se zahvalju- jem za noveletni obisk na domu in za obdaritev.

Vesel sem bil, da so me obiskali nekdanji sodelavci in tovarišica, ki je zastopala sindi- kat. S tovarišico Zecovo ter tovarišem Re- pom, Rozmanom in Bertoncijem smo prijet- no poklepetali in obujali spomine na preteklost.

Litostroju ter vsem delavcem delovne or- ganizacije želim v letu 1988 obilo uspeha. Vsem upokojencem pa veliko zdravja in zadovoljstva.

Upokojenec Ivan Božič

Za vso pozornost in pomoč ob Novem letu se kolektivu tovarne najlepše zahvaljujem in vam ob tej priliki želim veliko poslovnih uspehov in osebne sreče.

Edo Ostanek

Zahvaljujem se DS KSS, vodstvu zavaro- vanja in vsem sodelavcem za darila in za do- bro razumevanje, kjer sem delal 11 let.

Ivan Borković

Ob smrti naše drage mama Marije ZAJC se iskreno zahvaljujem sodelavcem tozda Obdelave za podarjeno cvetje in izrečeno sožalje. Še posebej se zahvaljujem sodelav- cema Janezu NOSETU in Alojzu MAR- KOVIČU za spremstvo na njeni zadnji poti.

Filip ZELIČ

NASLOVNIK NEZNAN

V decembru je bilo vrnjenih 21 časopisov Litostroj z naslednjimi naslovi: Andrej Atanasov, Vlahovičeva 40, 61000 Lj.; Ivan Borković, Frankovec 11, 61370 Lopatinec; Jure Dražetič, Ul. Andreja Kumarja 30, 61000 Lj.; Stojan Gavrilović, Vlahovičeva 32, 61000 Lj.; Jasmin Gazić, Selnik 13, 61000 Lj.; Sead Harčević, Kvedrova 6, 61000 Lj.; Igor Jeraj, Emonska 12, 61210 Lj. Šent- vid; Damjan Konjar, Rateče 59, 64220 Škofja Loka; Tončka Lozar, Litijška 188, 61261 Dobrunje; Danijel Marinko, Komanija 13, 61000 Lj.; Hasan Mujić, Ul. bratov Babnik 22, 61000 Lj.; Milan- ko Pajčič, Brilejeva 12, 61000 Lj.; Jas- min Pjanić, Prvomajska 11, 61000 Lj.; Peter Rogelj, Kamnogiška 5, 61000 Lj.; Mičo Savić, Ul. Lojzke Štebijeve 16, 61000 Lj.; Ilija Stevanović, Ul. Ivce Pirjevčeve 4, 61000 Lj.; Vojislava Sto- janić, Štepanjska 9, 61000 Lj.; Mar- jan Štrukelj, Slovenčeva 4A, 61000 Lj.; Milenko Tolimir, Cesta na Prevoje 2, 61000 Lj.; Stanko Vračar, Zavrh 10/B, 61215 Medvode.

Pravilen in natančen naslov nam spo- ročite pisno na naslov:

ZPS TITOVİ ZAVODI LITO- STROJ, Center za samoupravljanje, DPO in informiranje, 61000 Ljubljana, Djakovičeva 36, ali po telefonu na šte- vilko (061) 556-021 ali 558-341, interna 1371. Obenem pa sporočite svoj naslov ali spremembo tudi referentu za zapo- slovanje po tel. 558-341, interna 1316.

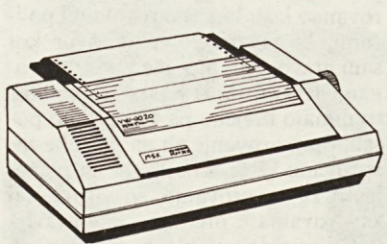
gpm

Zahvala

Ob boleči in prerani smrti ljubega moža in očeta Petra VOLKA se iskreno zahvalju- jem vsem, ki ste nam čustveno stali ob strani, izrekli tolažilne besede in sožalje. Hvala za podarjeno cvetje in denarno pomoč. Tovari- šu CIZLU velja posebna zahvala za poslo- vilni govor. Iskrena hvala tudi pihalnemu orkestru Litostroj za občuteno zaigrane žalostinke.

Žena Milena in sinova z družinama

Za dobro poslovno sodelovanje

SL6. Matrični tiskalnik

uporabnik s pomočjo gesla in svoje šte- vilke lahko priključil na katerikoli tak vi- deoteks računalnik, če bo poznal njego- vo telefonsko številko. Ko bo PTT posta- vila javno videoteks omrežje, pa se bodo vanj vključili vsi videoteks računalniki po- sameznih organizacij; postali bodo infor- macijski centri oziroma dajalci informa- cij.

Intertrade se skupaj z Gospodarsko zbornico Slovenije že ukvarja s postavit- vijo prvega videoteks centra za področje turizma. V računalnik so že vstavili vzor- čno videoteks podatkovno bazo Bleda, ki so jo preko videoteks terminalov predva- jali na mednarodnem kongresu turisti- čnih novinarjev in piscev FIJET v Porto- rožu ter na sejmu računalniške opreme Interbio v Zagrebu. Že sedaj pa turistični informatorji lahko preko lastnega video- teks sistema posredujejo turistom podat- ke o možnosti oddiha, rekreacije, zaba- ve, obenem pa lahko rezervirajo hotel- ske sobe, vstopnice za posamezne pri- reditve, uporabo športnih objektov in po- dobno.

Konec

V spomin

Na zadnji delovni dan v letu 1987 je umrl naš dolgoletni in nepozabni sodelavec Peter VOLK, zaposlen v tehnološki službi tozda Obdelava kot tehnolog razvijalec.

V delovni organizaciji Litostroj se je za- poslil v letu 1953 kot monter, nato pa je bil uspešen delovodja v montaži žerjavov. Po- sebno se je izkazal kot vodja na terenskih montažah na velikih objektih (HE Djerdap, železarna Skopje, žerjavi za Indijo, cemen- tarna Beočin itd.) vse do leta 1973.

Istega leta je bil zaradi svojih bogatih iz-kušenj premeščen v tehnološko službo.

Peter je bil človek, ki je znal svoje izkušnje in znanje prenašati na druge, zato je bil med mladimi in starejšimi tehnologi zelo priljub- ljen in upoštevan strokovnjak.

Njegova velika dela bodo ostala v spomi- nu vsem, posebno pa tehnologom in delav- cem v tozdu Montaža.

Sodelavci

Popravki in pojasnila

Zgodilo se je, da smo decembrski časopis pripravljali v veliki naglici in pod različnimi pritiski. Ko je bila redakcija že pravzaprav končana, je prišlo do stavke, ki je s seboj prinesla še plaz dru- gih dogodkov. Tako smo z delom hiteli mi in v tiskarni Ljubljana. Zato je bilo pri zadnjih korekturah časopisa še ogromno napak. Zelo veliko smo jih opazili in jih popravili, nekaj napak —tiskarskih in vsebinskih — pa je le še ostalo. In ker smo dobili tudi nekaj pritožb na netočne podatke, jih bomo zdaj skušali popraviti ali razložiti:

- Dobili smo pritožbo za podpis pod sliko na 5. strani, kjer smo predstavili tretjo turbinsko osovino na HE Mostar. Pripomba je bila, da je beseda osovina čisti hrvatizem in da bi moralo pisati turbinska gred. Spet ne vemo, če je to čisto točen oziroma enakovreden izraz, veseli pa nas skrb naših bralcev za lep slovenski jezik. Takih namigov bomo tudi v bodoče veseli, zato le bodite hudi, če bo še kaj narobe!

- Dobili smo protest iz tozda PTS, da delavec tega tozda ni bilo prepovedano udeležiti se stavke v Cankarjevem domu in na sploh. Vse to je morda čisto res, ker pa smo demokratičen časopis, predla- gamo, naj »prizadeti zadovoljnejši« v tozdu PTS, ki si niso želeli štrajkati, sa- mi napišejo za časopis, zakaj so pristo- voljno ostali v tovarni in kako jim uspe- va, da se z vsem skupaj strinjajo.

- Resnično žal nam je, da smo pri ob- javljenih aforizmihi na zadnji strani časopisa pozabili podpisati bistrega avtor- ja Milana Aničiča, našega zvestega sodelavca. To ne pišemo zaradi tega, ker bi se sam ogorčeno oglašil, da smo ga izpustili, ampak smo to napako sami opazili.

- Prišlo je še do napake pri rubriki V slovo. V nekrologu tovarišu Pavšlju je bil objavljen napačen podatek, da je bil to- variš Pavšelj odlikovan z redom republi- ke s srebrnim vencem za svoje številne zasluge, v resnici pa je prejel red repu- blike z zlatim vencem. To je brez dvoma precej višje priznanje, zasluga za napako pa gre naši nezaslišani evidenci! Sprejmite pa naše opravičilo!

- Pa še opravičilo avtorju, ki je pripra- vil tekst tovarišu Pavlu Amonu ob odho- du v pokoj. V tekstu je pisalo: Že kot di- jak je bil v krogu naprednih, mislečih, potem pa partizan — borec, študent, Li- tostrojčan... Naša lektorica je napisala »potem v partizanskih vrstah« — mi pa smo prepisali »potem v partijskih vrstah«... Tovarišu Amonu se seveda opravičujemo.

Pa brez zamere vsem skupaj!

M. M.

Novoletno srečanje

Tako kot vsako leto so tozdi in delovne skupnosti tudi letos ob koncu leta povabili svoje bivše sodelavce — upokojence na srečanja. Vabilu so se sicer odzivali v manj- šem številu kot lani, vendar so bili ti, ki so prišli, kar vzpodbudno dobre volje in veseli medsebojnih srečanj in srečanj s svojimi prejšnjimi sodelavci. Žal pa tako kot mi, tudi oni niso dobili koledarjev in ostalih priložnostnih drobnih daril, ki so jih bili navadno zelo veseli. So pač bolj stabilizacijski časi! Na fotografiji so upokojenci delovne skupnosti SSP. (Foto: E. L.)

VIDEO tehnika

Piše: P. Poženel

Izhod naj bi predstavljali termični tiskalniki, ki nimajo traku; znake odtiskujejo neposredno na poseben toplotno občutljiv papir. Tiskal- nik v tem primeru ni samo enostavnejši, ampak tudi cenejši, zato pa moramo od- šteti več denarja za poseben papir. Ob tem moramo opozoriti na najnovejšo iz- vedbo **termičnih tiskalnikov** z izredno kvalitetnim tiskom.

Omenimo še **inkjet tiskalnike** (slo- venskega izraza zanje še nimamo: ink pomeni črnilo, jet pa curek), ki tudi ne po- trebujemo tiskalnega traku. Tiskalnik sko- zi drobne šobe brizga črnilo na navaden papir, črke pa so tako kot pri termičnih tiskalnikih sestavljene iz pikic.

Za primerjavo si oglejmo zmogljivosti različnih tiskalnikov:

Vrsta tiskalnika	Znak	Papir	Znakov na sekundo
znakovni	enovit	običajen	nekaj deset
matrični	iz pikic	običajen	nekaj sto
termični	iz pikic	poseben	nekaj sto
inkjet	iz pikic	običajen	nekaj sto

Uporaba videoteksa

Ko gledamo na zaslonu izpisano stranico videoteksa ali teleteksta, ne opazi- mo razlike. Vendar razlika je, in to zelo

bistvena, namreč v tem, da vsebino tele- teksta izbira uredništvo televizijskega centra, medtem ko se pri videoteksu za vsebino vsake posamezne strani od- ločamo sami in po lastnih željah. Pri tele- tekstu imamo zato na razpolago nekaj sto strani vsebine, pri videoteksu pa ne- kaj sto milijonov. Pomembna razlika je še v tem, da so nam videoteks informaci- je na razpolago v vsakem trenutku, 24 ur na dan, tudi ob nedeljah in praznikih, te- letekst pa lahko gledamo le v času red- nega televizijskega programa.

Za boljšo ponazoritev možnosti upora- be videoteksa si oglejmo nekaj primerov.

Teletekst nas, denimo seznanj z letal- skim voznim redom na določenih progah, z videoteksom pa poleg tega lahko tudi rezerviramo letalsko vozovnico in jo tudi plačamo. Slednje opravimo tako, da v magnetni čitalnik videoteks terminala vstavimo posebno bančno kartico; na- prava nas takoj nato poveže z banko, kjer opravijo brezgotovinski prenos de- narja z našega tekočega računa na račun letalske organizacije.

Na podoben način lahko kupujemo blago v trgovinah, ki ga izberemo po ka- talogu, pri čemer si posamezne strani kataloga ogledujemo na prikazovalniku.

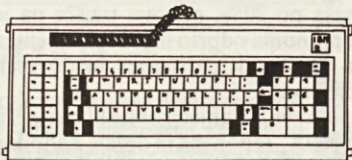
Če želimo znancu, ki ima tudi video- teks priključek napisati pismo, sedemo

pred TV sprejemnik ali monitor ter s tip- kovnico napišemo sporočilo na zaslon. Sporočilo nato posredujemo naprej pre- ko telefonskega priključka.

Tudi pred potovanjem v tujino lahko zaželeno podatke poiščemo kar po kata- logu, tako da je obisk potovalnega urada odveč. Enostavno pokličemo informa- cijski center potovalnega urada in na zaslonu pregledamo strani kataloga, ki nas zanimajo, potem pa rezerviramo in plačamo vozovnico.

Na upravi PTT službe v Ljubljani smo izvedeli, da v Sloveniji intenzivno pri- pravljajo uvajanje videoteksa. Zelo uspešno so že opravili osnovne preizku- se prenosa informacij v povezavi z že obstoječimi evropskimi centri (v Londo- nu, na Dunaju). Brž ko bo naša elek- tronska industrija začela izdelovati mo- deme, videoteks dekoderje in tipkovnice, bomo lahko uporabljali videoteks storit- ve. Pri PTT bo videoteks center predvi- doma organiziran po letu 1990.

Do leta 1990 pa bodo delovne in druge organizacije postavile in uporabljale vi- deoteks na svojih lastnih videoteks raču- nalnikih. Z ustreznim terminalom se bo

SL5. Profesionalna tipkovnica

Drugi (obširno) o nas

Decembrski litostrojski štrajk, ki je ob koncu leta 1987 razgibal našo delovno organizacijo ter s svojim zaključkom — kompromisom med željenim oziroma zahtevanim in mogočim — ne le za kratek čas izboljšal naše osebne dohodke, temveč je s predvidenimi in napovedanimi ukrepi (seveda v kolikor se bodo uresničevali) razbil že dalj časa trajajočo apatijo in nam dolil vsaj nekaj v zadnjih časih prepotrebne volje in optimizma. Čeprav je bilo v Sloveniji v zadnjih dveh mesecih preteklega leta 43 tako imenovanih prekinitvev dela in 48 izrazitejših izrazov nezadovoljstva delavcev, kar je znatno več kot pred tem (podatki Republiškega komiteja za delo), je litostrojski štrajk vzbudil precejšnjo pozornost po vsej Jugoslaviji. O njem so obširno poročala sredstva javnega obveščanja po celi državi (preko 100 objav). Kratkim vestem, s katerimi je jugoslovansko časopisje že takoj naslednji dan obveščalo širno Jugoslavijo o dogajanjih v Ljubljani, so v naslednjih dneh sledile obsežnejše objave v časopisih in revijah ter bolj ali manj posrečeni in domišljeni komentarji ter razglabljanja o vzrokih, utemeljenosti in prihodnosti štrajka in Litostroja, o štrajkih nasploh, o slovenskem stavkovnem valu, vlogi sindikata ipd.

PRVI DAN — VESTI

»Vse smo vam dali, — vi pa bi radi višje plače.«
E. Hladnik—Milharčič—Muc, muc, muc

O prvih časopisnih poročilih, ki jih je objavilo jugoslovansko časopisje že takoj naslednji dan po stavki, ni potrebno posebej razglabljati. Skoraj 30 večjih jugoslovanskih časopisov je svoje bralce (vsaj) s kratko vestjo seznanilo z dogajanjem v Litostroju. Vesti so si bile zelo podobne (povezovanja po Tanjugu), čeprav je bilo zaslediti tudi nekatere nejasnosti in neenotnosti — predvsem glede števila delavcev, ki so se zbrali pred našo skupščino in v Cankarjevem domu — od »... le nekaj sto delavcev ...« (Politika ekspres, Beograd) do 500, 700 (večina časopisov) in 1000 delavcev (Vjesnik, Zagreb). Tudi podatki o povprečnem osebnem dohodku niso bili ravno enotni — večina jih je vztrajala na 220.000 dinarjih, nekaj pa je bilo tudi takih, ki so navajali številko 270.000 (ki je tudi pravilna). Časopisna poročila so navajala vzroke stavke, zahteve delavcev, nekatera pa tudi sejo delavskega sveta Litostroja, ki je na dan štrajka obravnaval nepredvideni dogodek in zahteve delavcev ter možnosti za njihovo uresničitev. Bilo pa je tudi nekaj takojšnjih komentarjev. Komentatorja ljubljanskega Dela je razveselilo, da nismo zahtevali le 50-odstotnega povišanja plač »... bolj razveseljivo je, da se razprava ni izognila niti notranjim slabostim ter velike in še vedno ugledne tovarne ...« Podobno poročanje se je nadaljevalo tudi v naslednjih dneh, le da se je povečalo število komentarjev ter obsežnejših pri-

spevkov. Med slednjimi bi opozoril le na prispevek našega sindikalnega glasila Delavska enotnost, kjer smo poleg zapisa o dejanskem poteku dogodkov in izjav nekaterih naših delavcev izvedeli tudi naslednjo »pogruntavščino«. »Že na začetku svojega članka sta avtorja ugotovila, da je iz Litostroja na ulico krenilo 850 nezadovoljnih delavcev, očitno pa se jima je zdelo, da podatek ni dovolj ilustrativen, saj sta do konca članka uspela izračunati »... da je očitno pred skupščino zbrana le dobra desetina delavcev ...«!/? Poleg tega pa prese- neča še trditev, da med delavci ni bilo niti enega uslužbenca — precej smela trditev, ki že tako ali drugače ne ustreza resnici, povsem v prah pa jo sesuje bližnja fotografija stavkovnega odbora, na kateri sem uspel našteti vsaj tri tako imenovane uslužbence. Naj citiram še ugotovitev novinarko zagrebške revije Danas: »Tudi po tem bodo pomnili štrajk litostrojskih delavcev — prvič se je zgodilo, da so se z delavci solidarizirali tudi tisti iz pisarn.«

ZMAGAL JE RAZUM

»V bistvu sedanje stavke razgaljajo dejanski produkcijski način v Jugoslaviji: delodajalec je država, samoupravljalci pa niso nič drugega kot mezdni delavci in se tako tudi vedejo. Politika tudi posredno priznava, da je tako, saj vselej najde denar, da bi vsaj začasno pomirila stavkajoče; na prste bi lahko prešteli stavke, ki niso »uspele«.«
B. Jež, V. Šlamberger — Državno lastnino »razdelili« delavcem

Poročanje o končnem dogovarjanju lahko kratko prikažemo z naslovi, ki so se v časopisih pojavljali dan pred zborom delavcev Litostroja in takoj po njem — od »Težave sicer razumejo, a od zahtev ne bodo odstopali«, preko skeptično-zaskrbljenega »Bo prevladal zdrav razum?«, do končnega »Delavci Litostroja bodo jutri za svojimi stroji« oziroma »Delavci so za kompromis«.

Dan po zboru delavcev smo lahko v časopisih na vidnih mestih prebrali odločitev delavcev, da kljub temu, da so bile njihove zahteve le delno izpolnjene, ne bodo odšli ponovno na cesto. »Odpor do kompromisa je bil na zboru delavcev sicer močan, vendar je končno zmagal razum«, je zapisala novinarka Dela.

Vesti o zboru so bile podobne, odstopanja so bila le pri poročanju o povišanju osebnega dohodka. Novinarji so navajali različne podatke — 23, 28 in 30 odstotkov.

Pri prebiranju vesti o zboru delavcev se ne moremo izogniti predlagani ustanovitvi iniciativnega odbora za ustanovitev »socialnodemokratske zveze Slovenije«, saj je o tem pisalo kar nekaj slovenskih in še več neslovenskih časopisov. Praviloma so predlog označili za politično izzivanje, agitiranje, provokacijo ter manipuliranje z delavskim nezadovoljstvom, običajno pa tudi navajali besede delavke, ki je stopila na oder in izjavila oz. pojasnila: »Tega ne morem dovoliti. Imamo en sindikat, eno partijo in eno domovino.«

RAZGLABLJANJA

»Stavke (organizirane in tudi trajnejše) v razvitem svetu (s katerim se radi primerjamo — kar je tudi prav) niso prav nič nenavadnega. Še vedno pa so stavke obravnavane v (samoupravnem) socialističnem sistemu kot nekaj neprimerne.

M. Kump — Udarec po žepu premika gore

»Štrajk je bil po mnenju Jožeta Šlandra za Litostroj koristen, saj so po sprostitvi napetosti nekatere probleme začeli hitreje reševati. Hitreje se razrešujejo tudi nekateri najbolj pereči zunanji problemi ...«

M. Lacić — Nekaj miru in zaupanja

Razumljivo je, da novinarji niso ostali le na nivoju suhoparnih poročevalcev in da so svoja peresa uporabili tudi za splošnejša razmišljanja, za analize vzrokov, vrednotenje dogajanja pa tudi za napovedovanje in opozarjanje na to, kaj se nam lahko v prihodnosti še pripeti.

Komentator zagrebškega Vjesnika je ugotavljal, da je štrajk lahko tudi v funkciji razvoja (tudi samoupravljanja) in da litostrojski štrajk tu ni bil izjema. Res so delavci prišli na cesto zaradi plač, niso pa ostali le pri tem, temveč so zahtevali tudi, da se razpravlja o bodočnosti in razvoju Litostroja.

V slovenski izdaji Komunista izvemo, da je bil naš primer zelo poučen za vse organizacije, ki že leta vztrajajo pri zastareli in zlasti za tuji trg nezanimivi in nedonosni proizvodnji ter pri nefunkcionalni in neracionalni organizaciji proizvodnje in poslovanja. Poleg tega pa še sugerira, da mora biti težišče delovanja usmerjeno na hitro in celovito reševanje pglavitnih problemov tovarne ter na odpravljanje slabosti in na-

Lepe fotografije še vedno čakajo

Mami, očka!
Nalepita naju v naš domači album!
Tudi ko bova velika, se bova rada spominjala srečanja z dedkom Mrzom.
(Poiščita naju v sindikatu, kjer sva zaenkrat spravljena.)

Od leve proti desni: Volfand, Humski, Žilavec, Knežević, Berginc in Štrumbelj, manjkata pa še Nolim in Avbelj

Dolgoletni člani ZK

29. decembra lani je bila v sejni sobi tozda TVN skupna seja predsedstva konference ZK Litostroj in sekretarjev OO ZK TOZD/DS. Udeleženci seje so se najprej menili o izvedbi programsko-volilnih sej. Dogovorili so se, da bodo te seje izpeljane v prvi polovici januarja.

Sledil je slavnostni del seje, v katerem je predsednik predsedstva Josip Klobučar šestim Litostrojčanom, članom ZK, podelil priznanja za 30 in večletno članstvo v ZK. Priznanja so prejeli Miroslav Humski (PPO), Janez Štrumbelj (SŠTS), Zvonimir Volfand, Mihael Žulavec in Slavko Berginc (vsi iz tozda PUM) za 30-letno članstvo ter Niko Knežević (Prodaja) za 40-letno članstvo.

Pripravili smo daljši pogovor z enim izmed slavlencev — s tovarišem Štrubljem, vendar ga zaradi pomanjkanja prostora žal v tej številki ne moremo objaviti. Ker pa je zelo zanimiv, vas vabimo, da si ga preberete v naslednji številki.

T. Š.

Kaj menijo delavski sveti o kratkoročnem programu sanacije

V sredini decembra so delavski sveti tozdov in delovnih skupnosti obravnavali in potrjevali predlog programa kratkoročnih ukrepov sanacije delovne organizacije Litostroj, ki ga je pripravil generalni direktor dipl. inž. Jože Šlander.

Kratkoročni program ukrepov je sestavljen iz štiridesetih točk. Realizacija posameznih točk je rokovno opredeljena, navedeni so tudi nosilci nalog. Iz zapisnikov delavskih svetov v večini primerov ni možno razbrati, kako natančno so posamezne točke obravnavali, prav tako tudi ne, kakšno je stališče do rokovne opredelitve ter do nosilca naloge. Vsi delavski sveti so se s predloženo vsebino programa ukrepov strinjali in program potrdili. Pri- pombe so imeli le v tozdu Montaža, ki zahtevajo dopolnitev 21. točke programa in sicer: »Ustrezneje organizirati strokovne službe kvalitete v enotno strokovno službo na nivoju delovne organizacije do 30. 3. 1988.« Hkrati je njihov delavski svet ponovno razpravljal o neurejenosti projektantske in tehnološke dokumentacije za antikorozijsko zaščito strojnih delov, ki povzroča ogromno izgubo časa in povečanje stroškov proizvodnje. Zato so njihovi delegati postavili zahtevo, da se omenjena problematika vnese v program sanacije.

V tozdu ZSE pa so bili mnjenja, da je sistem delitve OD v njihovem tozdu v stalnem razkoraku (v škodo delavcev ZSE) s sistemom delitve osebnih dohodkov drugih tozdov v okviru delovne organizacije Litostroj. Predvsem proizvodni tozdi imajo uveljavljene dodatne sisteme stimulacij, kar pa ne velja za ZSE, ki ima le skupno stimulacijo delovne organizacije, posledica pa se kaže v bistveno nižjih osebnih dohodkih. Zato delavski svet tozda ZSE zahteva proučitev problematike nagrajevanja ter pripravo sprememb obstoječih samoupravnih aktov s področja delitve osebnih dohodkov.

Verjetno so tudi v drugih tozdihi imeli, če že ne pripombe, pa vsaj mnjenja in stališča, ki pa žal iz zapisnikov niso razvidna. Nehote se vsiljuje misel, da morda le-teh tudi niso imeli in so program obravnavali in sprejemali bolj formalno.

Slavica Mrkun

pak v delu poslovnih organov, strokovnih služb in družbenopolitičnih organizacij, ne pa morebitno »odkrivanje« in kaznovanje »pobudnikov« in »organizatorjev« protestne prekinitve dela.

Iz ljubljanskega Dnevnika smo izvedeli tole resnico: »Prostora za težko stroje- gradnjo je tako na domačem kot na tujem trgu vse manj. Konvertibilno področje je s svojo visoko tehnološko in kakovostno zahtevnostjo (pre)težko dosegljivo, v de- želah v razvoju pa so ob naraščajoči zadol- ženosti nove investicije omejene. Zato je preozka programska naravnost brez us- treznih alternativnih (konvencionalnih) programov, ki bi dovolj trdno »varovali« osnovno proizvodno ponudbo, na dolgi rok nezanesljiva. Prepočasno »premi- kanje dinovavrov« pa pomeni zanje le smrt.«

Enega izmed vzrokov, ki delavce lahko prisili do uporabe »... starega, glavnega in nikoli presečenega orožja vseh delavskih bojev — stavk ...« pa je odlično povzel komentator v Delu (11. 12. 1987): »Če je komu všeč ali ne, ljudi očitno ni mogoče več malone za ušesa vleči na sestanke, kjer naj odločajo o stvareh, ki jih ne razumejo in ki jih ne zanimajo. Kaj naj počnejo z vs- to to »oblastjo«, če pa so plače realno čedalje nižje in materialna eksistenca vse bolj ne- gotova — ko pa se tega zavedo, ni nikogar, ki bi jim povedal, kaj in kako naj to stori- jo? Razen, da jim vsi po vrsti solijo pamet, da stavka ni »prava pot« in da je treba do- hodek pač zaslužiti na trgu — in to ponav- di prav tisti ljudje, ki jim delavci s stavko izrekajo popolno nezaupnico.«

Podobno ugotovitev pa smo pretekli mesec lahko prebrali tudi v reviji Jana »... Tako koprski kot litostrojski štrajk lepo dokazujeta, da je potrpežljivost lju- di samo teoretično neskončna, v praksi pa se vendarle nekoč neha ...«.

Res, lahko rečemo, da sredstva javnega obveščanja niso varčevala s papirjem in so vestno spremljala litostrojski štrajk od samega začetka 9. decembra, ko so delavci »... odšli na cesto ...«, pa do konca (15. decembra), ko je po večurnem pričreva- nju »... zmagal razum ...«. Tudi to lahko rečemo, da so se novinarji v glavnem iz- ogibali izrekanih sodb in opredeljevanju, čeprav je bilo marsikje čutudi (tiho) pod- poro, včasih (redkeje) pa tudi kritike ter namigovanja na neupravičeno izsiljevanje višjih plač. Vendar pa je bilo povišanje osebnih dohodkov le ena izmed zahtev, le eden izmed korakov, ki ga lahko čas (s pomočjo inflacije) zelo hitro izniči. Šele uresničevanje ostalih zahtev ter uresničevanje kratkoročnih ukrepov sanacije bo pokazal, če so se »... nekateri problemi začeli hitreje reševati ...«.

Mimogrede, od 40 točk kratkoročnih ukrepov sanacije je bilo za 17 ukrepov predvidena uresničitev v lanskem decem- bru, za 12 pa v letošnjem januarju. To pa pomeni, da boste med branjem tega časo- pisa (če se vse odvija tako kot je bilo reče- no), če že ne čutili, pa vsaj nekoliko otiplji- veje slutili bližajoče se spremembe.

t. š.

Izleti PD Litostroj '88

Januar
2. 1. Kum (obletnica) Cankar
10. 1. Rogla — Osankarica (obletnica) Žebavec
17. 1. Gora Oljka (obletnica) Oblak

Februar
13. 2. Polhograjski Dolomiti Žebavec
27. 2. Storžič Šarf

Marec
12. 3. Snežnik (obletnica) Miklavčič, Ogrič
20. 3. Porezen (obletnica) Miklavčič, Marinšek

April
16. 4. Domžalska pot Pečjak
23. 4. Kozji vrh Soklič

Maj
14. 5. Menina ali Kranjska reber Vipotnik
28. 5. Golica Cankar, Lovše

Junij
4. 6. Pokljuka — Zajamniki — Bohinj Ogrič
11. 6. Tabor MDO podpredsednik PD

Julij
1. — 4. 7. JUŽNI VELEBIT Žebavec, Šarf
16. — 17. 7. Bratska pl. pot Ljubljana — Zagreb Pečjak
22. — 24. 7. Bratska pl. pot Ljubljana — Reka Kreft

Avgust
20. 8. Pot prijateljstva Anžin
27. 8. Tošč — Veliki Draški vrh Šarf, Soklič

September
3. — 4. 9. Mangrt Tomažič, Marinšek
11. 9. Dan planincev predsednik PD

Oktober
1. — 2. 10. Bohinjske (Fužinske) planine Soklič
8. 10. Ojstrica — iz Logarske doline Vipotnik

November
5. 11. Mala Pišnica Vipotnik
12. 11. Licjanovec — Bašelski vrh Tomačič

December
11. 12. Tisje Tomažič

PROIZVODNI PROGRAM REDUKTORJEV (PRENOSNIKOV IN GREDNIH VEZI)
JE BIL V LETU 1987 IZPOLNJEN IN PRESEŽEN

Dobro poslovno sodelovanje

V teh prvih dneh letošnjega leta, ko že seštevamo in analiziramo rezultate dela v preteklem letu, ne moremo mimo dejstva, da so nekateri naši proizvodni programi kljub težavnim razmeram uspešni, drugi pa capljajo na mestu ali celo stagnirajo.

Potrebe po prestrukturiranju, pospešenem razvoju proizvodov ali celo opustitvi nerentabilnih programov vse bolj stopa v ospredje in načrtovanje naše prihodnosti.

Proizvodni program prenosnikov in grednih vezi (v nadaljevanju reduktorjev) je bil v preteklem letu v vseh najpomembnejših elementih presežen. Razveseljivo je, da je presežena tonaža, da so bila v rokih izdelana vsa naročila, da je izpolnjen finančni načrt (8,6 milijarde din) in kar, je še najbolj vzpodbudno, da so bila izvozna naročila v roku in kvalitetno izpolnjena. To zadnje potrjuje tudi teleks (6. 1. 1988) zunanjetrgovinske organizacije V/O »TJAZMAŠ« iz Moskve, ki ga je preko zunanjetrgovinske organizacije RUDNAP iz Beograda našemu generalnemu direktorju poslal V. N. SEMIN — generalni direktor V/O »TJAZMAŠ« iz Moskve.

Spoštovani tovariši!

»Izražamo iskreno zahvalo kolektivom, združenim v poslovno združenje RUDNAP, Beograd, delovnim organizacijam:

MIN, GOŠA, KOLUBARA-METAL, LITOSTROJ in IVO LOLA RIBAR, za uspešno izvrševanje pogodbenih obvez pri dobavi sklopov in delov za bagre ES-10/70A in ES.6/45 v Sovjetsko zvezo.

Prejmite pristrčne pozdrave in najlepše želje v letu 1988. Želimo vam še veliko uspehov in dobrega sodelovanja med našimi kolektivi.«

Brez dvoma vzpodbuden teleks v pravem času, saj v Litostroju za tega sovjetskega kupca že šesto leto uspešno izdelujemo reduktorje, sestavne dele velikih bagrov.

Poleg bagrskih reduktorjev za sovjetske kupce izdelujemo tudi druge izdelke, in sicer reduktorje za metalurško opremo pod oznako AC 22-80 in RPM mehanizme. Za oba programa naročil smo v letu 1987 rokovo in kvalitetno izpolnili vse pogodbene obveznosti, kar pomeni:

- 50 reduktorjev AC 22-80,
- 15 RPM mehanizmov in
- 50 bagrskih reduktorjev

V skupni vrednosti nad 12 milijonov klirinških dolarjev.

Zaradi uspešno izvršenih naročil v letu 1987 se nam odpirajo velike možnosti tudi za leto 1988.

Program izvoza teh proizvodov za leto 1988 je že podpisan in dosega:

- 60 reduktorjev AC 22-80
- 10 RPM mehanizmov in
- 53 bagrskih reduktorjev

V skupni vrednosti 13 milijonov klirinških dolarjev in teži 1350 ton.

V letu 1988 nas čakajo torej velike obveznosti, ki jih bomo morali ne le rokovo, pač pa tudi kvalitetno izpolniti. Prav v ta namen je v mehanski obdelavi že montiran nov velik stroj (NILES) za brušenje velikih zobatih koles, kar bo prispevalo k povečanju kvalitete zobnikov. Tako se bo moč reduktorjev povečala najmanj za 10 odstotkov.

Pri tem bodo zobniki lahko termično obdelani, kar nam pri tej proizvodnji odpira nove možno-

sti, saj bomo poslej lahko izdelovali tudi zahtevne ladijske in hidrotekoče reduktorje (multiplikatorje).

Tudi perspektiv za naslednje leto ne manjka, saj že potekajo razgovori za podpis naročil za sovjetske kupce za leto 1989.

Obiskali pa so nas tudi naročniki iz ČSSR iz Škode Plzen, ki se zanimajo za hitrotekoče reduktorje, tako pričakujemo v letu 1988 podpis pomembnejših naročil.

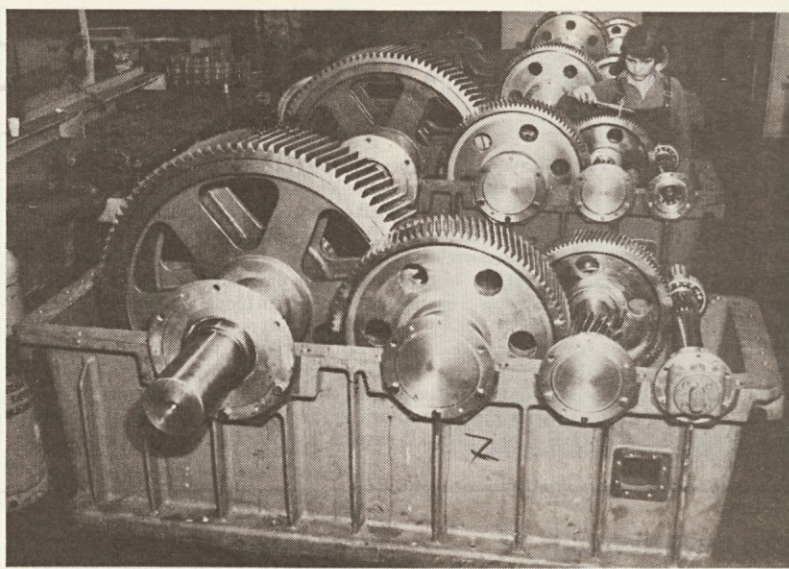
Za domače tržišče s proizvodnega programa reduktorjev v letošnjem letu končujemo naročilo za ŽTP Ljubljana, ki obsega pogonske reduktorje za električne lokomotive. Če bomo to naročilo uspešno in kvalitetno izpolnili, se nam obeta, da bomo ob dobrih referencah pridobili podobna naročila tudi za druge ŽTP podjetja v Jugoslaviji.

Z dobrimi referencami pri izdelavi reduktorjev lahko ponovno pričakujemo naročila za izdelavo pogonskih mehanizmov za mline v cementarnah (tak mehanizem v Anhovem brezhibno obratuje že 15 let), saj je Litostroj uvrščen med vodilne proizvajalce na tem področju.

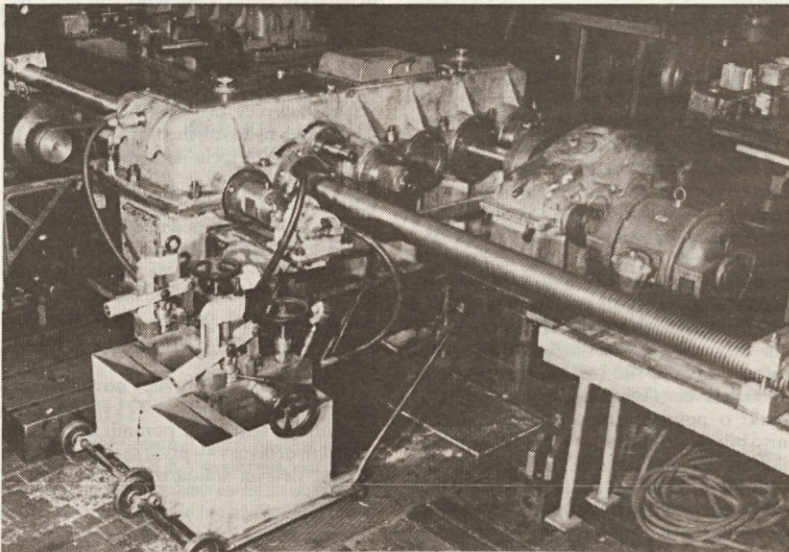
Cementarne pa v zadnjem obdobju prehajajo s tekočih na trda goriva, pri čemer vgrajujejo nove mline za premog. Zanje bo lahko Litostroj izdeloval že osvojeno in kvalitetno opremo.

Proizvodni program reduktorjev ima torej dobre osnove v kvaliteti opreme, v domačih in izvoznih naročilih, predvsem pa pri izpolnjevanju rokovnih obveznosti. Dane so vse nove možnosti, da izdelava reduktorjev postane dobra in poslovno uspešna proizvodna veja.

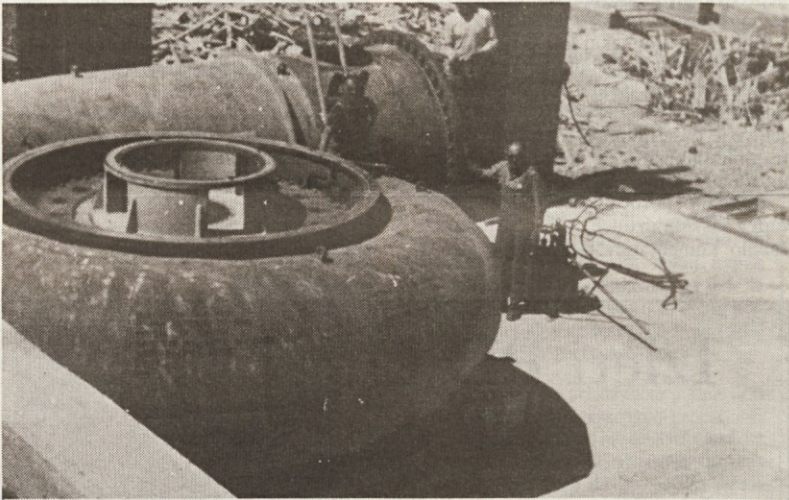
K. G.

Reduktorji AC 22 — 80 v montaži

RPM mehanizmi na poizkusu

Tlačni preizkus spirale za HE Doroodzan in trije od petih Litostrojčanov, ki so na tej montaži: Hafner, Mitrovič in Križnar

Akumulacijsko jezero za hidroelektrarno Doroodzan

šanju živcev. Naučiti pa se boste morali še angleščine in jezika domačinov, največkrat pa boste utrujeni, umazani in ožgani od sonca.

Za zaključek pa še to: verjetno vi poznate slovenski rek — »le čevlje sodi naj kopitar«. Ne strinjam se z vami, da so v zunanji montaži vsi nesposobni. Tam delajo tudi posamezniki, ki so na svojih delovnih mestih tudi že po 40 let in jih gotovo niso uspeli dobiti ali tako dolgo obdržati le po golem naključju. Izbiralo jih je takratno strokovno vodstvo, ki je bilo strogo in strokovno dobro podkovano. Merila pa so bila znanje, prizadevnost in volja do takšnega specifičnega dela. Sam sicer nisem iz tega oddelka, vendar njihovo delo precej dobro poznam.

Zato še enkrat poudarjam, da ni vse tako, kot si mislite vi, in da vaše sodbe niso najbolj upravičene.

Še marsikaj bi lahko napisal o našem delu in življenju, ker pa je tukaj vojna, ni dovoljeno veliko pisati. Zato več o vsem takrat, ko se spet vidimo v naši tovarni in prelepi domovini Sloveniji.

In ker je sedaj ravno čas okrog novega leta, bi rad zaželel vsem skupaj še srečno Novo leto 1988, polno delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

Vsem še lep pozdrav in brez zamere!

Monterji iz HE Doroodzan
Marijan Križnar

PISMO IZ IRANA

Kaj delamo in kako živimo na HE Doroodzan

Tokrat se oglašamo tudi mi, ki smo na montaži v Iranu. Gotovo vas zanima, kakšno je življenje monterjev v tujini, še posebej v deželi islama.

Tu živimo v lepem, vendar ograjenem in zastraženem kampu med samimi domačini. Od delovišča smo oddaljeni kakih 30 km. Kamp leži ob reki Kor, v katere okolici je precej nenavadno odsekanih vršacev, visokih preko 2000 m. Mi živimo in delamo na nadmorski višini 1600 m, kjer je klima suha, 40 stopinj Celzija poleti pa tudi ni nobena posebnost. Noči so malo hladnejše, vendar polne komarjev, tako da smo kar dvakrat ograjeni — z mrežami pred komarji in z žico okrog kampa. Sonce na tej višini ima že tako moč, da smo dobili ravno pravišno barvo.

Za vstop v kamp imamo posebne modre izkaznice, edini vhod ob iragijskem kanalu pa je zastražen z voja-

ki v civilu. Ker se tukaj dobijo le kokašja jajca in vžigalice, moramo po hrano v okrog 100 km oddaljeno lepo mesto Shiraz. Šele tu lahko nakupimo vse vrste hrane, ki jo želimo, pa še plin in nafto, ki jo potrebujemo za viličarja. Za nakup vsega potrebnega pa je potrebno imeti karte, ne le denar. To je torej podobno stanju, kakršno je bilo pri nas po vojni.

Zaradi vojne je tudi tukaj življenje težko. Ko smo začeli z montažo, smo imeli zaposlena dva domačina, enega kot kuharja, enega pa za ostala dela. Kuhar je bil zelo svojeglav in nam je pripravljel le kosila, za zajtrke in večerje pa smo morali skrbeti sami. Ob tem, da smo ves čas jedli le tri vrste hrane, nas je okradel še za meso in denar, in tako smo tehtali vsak mesec manj. Tako smo ga morali čez čas odsluviti in smo ostali še brez te enolične hrane. Tudi če bi se protožili nad našim kuharjem, ne bi uspeli, saj je bil domačin. Zdaj imamo navadno kar »krompirjevo kosilo«, za katerega poskrbi naš Vlado. Tako smo sedaj bolj rejeni in tudi boljše volje.

Naši delovni dnevi so precej enolični. Začnemo zjutraj malo po šesti, končamo pa okrog petih popoldne, kar je odvisno od gradbenikov, ki so vedno v zaostanku z delom. Naše delo sicer obsega montažo dveh Francoskih turbin, vsake moči 5,9 MW. Zraven spada še ostala oprema: predturbinski loputi premera 2100 s koničnimi cevmi premera 3000, vstopna kolena, regulacija turbin, hladilni sistem in 25 tonsko portalno dvigalo. Montirali smo že dvigalo, sesalne cevi, vse cevovode v betonu, obe spirali v jašku ter hladilni sistem. Tudi zunanja oprema je pripravljena za montažo, vendar z gradbenimi deli domači gradbeniki zelo zamujajo, ker temu delu niso najbolj kos. Če bi bili ti strokovno bolj usposobljeni, bi bilo

tudi našega dela lahko opravljenega neprimerno več.

Vedno bolj na tesno nam gre tudi z denarjem, ker izgublja na vrednosti. Tako nismo mogli kupiti avta za naše potrebe, temveč smo ga najeli od zasebnika, odsloviti pa smo morali tudi navadne delavce. Zdaj vse čiščenje opravljamo sami, največ v popoldanskem času postori naš Vlado. Hočeš nočeš se moramo mučiti in govoriti v farski jeziku, če želimo kaj kupiti, pripeljati ali dodelati na naši opremi, saj angleško malokdo obvlada.

Nimamo nobenih udobnosti. Žejo si lahko potolažimo le z domačo Coca-colo, ki pa je večkrat pokvarjena, in z brezalkoholnim pivom Mavšaje, ki pa ga večkrat ni mogoče dobiti.

Te neprijetnosti in slabe plati dela na montaži omenjam zaradi članka v oktobrski številki časopisa, kjer mladinci omenjajo le zaslužkarstvo in ugodnosti terenskega dela. Zato vam, mladi prijatelji, svetujem, da si tudi sami poizkusite nabrati strokovnega znanja pri montaži turbinske opreme, predvsem pa pri krotanju in preizku-

Pripis uredništva

Ravno v času, ko smo zaključevali redakcijo časopisa, se je iz Irana povsem nenadano vrnil tovariš Križnar. Slikovito je opisoval težave, ki jih je med delom v Iranu imel, in režim islamske države, ki postaja v današnjem času že prav absurden.

Ob sklenitvi pogodbe je bilo predvideno, da bodo montažna in ostala dela v Iranu trajala 8 mesecev in pol, zaradi neverjetne kasnitve gradbenih del pa se bodo zavlekle na kakšnih 14 mesecev. Tovariš Križnar je bil doslej tam 7 mesecev in pol, ker pa se je delo za nas praktično popolnoma ustavilo, se je začasno vrnil. Vrnitev tja mu sicer ni najbolj všeč, ampak najverjetneje bo moral prav on pripeljati montažo do konca. Če pa bo takrat kaj novega, se nam bo spet oglašil.

Glasilo delavcev Titovih zavodov Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5800 izvodov. Izdaja ga odbor za obveščanje pri delavskem svetu delovne organizacije. Uredniški odbor: predsednik Vukoslav Živković in člani: Vjekoslav Jantol, ing. Mirko Čepuran, dipl. ing. Mira Šček, Slobodan Nikolić, prav. Janez Elikan, dipl. ing. Iztok Puhar, ing. Silvan Štokelj, prof. Duša Fischinger, dipl. prav. Dušavka Krneta in odgov. urednik Karel Gornik, urednica novinarka Marijana Meglič, tehnična urednica Esteria Lampič, novinar dipl. soc. Anton Škrjanec, lektorica prof. Vesna Tomc. — Tel. uredništva 558-341 (n.c.) interna 13-70, 13-71, 13-79. Tisk Tiskarna Ljubljana. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.